

III RIIGIKOGU

3. istungjärk. **Protokoll nr. 66 (32).**

1927. a.

III Riigikogu koosolek 5. aprillil 1927. a. kell 17.

Kokku on tulnud 89 Riigikogu liiget.

Valitsuse loosis: Riigivanem **J. Teemant**, välisminister **F. Akel**, haridusminister **J. Latik**, töö-hoolekandeminister **J. Masing**, rahaminister **L. Sepp**, sõjaminister **N. Reek**, siseminister **J. Hünerson**, teedeminister **A. Kerem**, kaubandus-tööstusminister **K. Kornel**.

Päevakord:

1. Talumaade tükeldamise alammäärade muutmise seadus — Riigikogu liikmete **V. Vesart'i** ja **J. Teetsov'i** ettepanek.

2. Maavolikogude kodukorra muutmise seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek.

3. Riigiteenijate haiguskindlustusseadus — II lugemisel.

4. Riigivanema, ministrite ja riigikontrolöri tasude seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

5. Perekonna-abiraha seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

6. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

7. Tartu ülikooli õppejõudude ja eripalgaliste teenijate tasude seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

8. Riigi arvetes summade ümaraks tegemise seaduse § 4-da muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

9. Vene Nõukogude vägede poolt tehtud sõjakahjude ja rekvisitsioonide tasumise seaduse täiendamise seadus — II lugemisel.

10. Tallinna Raekoja platsi korraldamiseks kinnisvara sundvõõrandamise seadus — üldkomisjoni ettepanek.

11. Rahukohtu trahviseaduse täiendamise seadus — üldkomisjoni ettepanek.

12. Piirituse ja alkoholiliste jookide müügi seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

13. Üüriseaduse muutmise ja osalise kaotamise seadus — üüriseaduse komisjoni ettepanek.

14. Põllumajapidamiste metsaga varustamise seadus — I lugemisel.

15. Palga alammäära seadus — sotsiaalkomisjoni ettepanek.

16. Uute linnade tuluallikate suurendamise ajutine seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek.

17. Eluaseme seadus — maakomisjoni ettepanek.

18. Riigi majapidamise aruande komisjoni esitis riigikontrolöri aruande kohta o/ü. „Revalise“ asjas.

19. Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

20. Lindudekodu asutamise seadus Kuresaare linna piiris asuvas „Väikeses lahes“ — üldkomisjoni ettepanek.

Koosolekut juhatab abiesimees **M. Martna**, pärast esimees **K. Einbund**.

Sekretäri kohal sekretär **M. Juhkam**.

Koosolek algab kell 17.15 min.

1. Päevakorra Juhataja M. Martna: täiendamine.

Avan Riigikogu koosoleku. Päevakord on Riigikogu ja valitsuse liikmetele kätte saadetud. Päevakorra kohta on ettepanek juhataja liikme **O. Liigand'i** poolt:

„Teen ettepaneku, täiendada päevakorda — võttes 1. punktiks rahaseaduste erikomisjoni valimine, võttes jagajaks 8.“

Ettepaneku vastu ei vaielda, seega on päevakord kindlaks määratud.

Enne päevakorra juurde asumist on sõna sekretäril teadaande korras.

2. Teadaandmine komisjoni antud ja Vabariigi Valitsusele tagasi antud seaduseelnõude kohta.

Sekretär **M. Juhkam**: Sisse on tulnud ja komisjonidesse antud järgmised seaduseelnõud:

1) Eesti ja Belgia vahelise kurjategijate väljaandmise konventsiooni kinnitamise seadus — üldkomisjoni.

2. Piirivalve alluvuse seadus — Vabariigi Valitsusele tagasi.

3. Eesti ja Läti vahel tolliunioni teostamise lepingu, lõpuprotokolli ja selle lepingu

uurde kuuluva lisaprotokolli kinnitamise seadus — väliskomisjoni.

3. Rahaseaduste erikomisjoni valimine. Juhataja **M. Martna**: Sõna on juhatause liikmel Liigand'il.

Abisekretär **O. Liigand**: „Vane-matekogu otsuse põhjal panen ette: Riigikogu otsustab: 1) valida rahaseaduste erikomisjon, jagajaks võttes 8; 2) sellele komisjonile läbivaatamiseks anda: rahaseaduse eelnõu, riigikassatähtede ja vahetustähtede emisjoni lõpetamise seaduseelnõu, Eesti panga põhikiri ja rahvasteliidu poolt soovitatud välislaenu seaduseelnõu; 3) komisjonile tähen-datud seaduseelnõu esitamise tähtpäevaks Riigikogule määrata 23. aprill 1927. aasta.“

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Palun kandidaate esitada. Rahaseaduste erikomisjoni kandidaatideks on nimetatud Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma poolt rkl. A. Oinas, K. Virma ja K. Ast.

Tööerakonna Riigikogu rühma poolt — rkl. Chr. Kaarna ja A. Veiler. Eesti tööliste partei Riigikogu rühma poolt — rkl. Th. Maurer. Kristliku rahvaerakonna Riigikogu rühma poolt — rkl. H. Anniko. Asunikude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koonduse Riigikogu rühma poolt — rkl. J. Lehtman, J. Loosalu. Vene rahva ühendatud Riigikogu rühma ja Balti-Saksa erakonna nimekirjade järgi valitud Riigikogu liikmed panevad ette — rkl. V. Hasselblatt'i. Rahvaerakonna Riigikogu rühma poolt — rkl. J. Tõnisson. Põllumeeste kogude Riigikogu rühma poolt — rkl. A. Jürman, A. Tupits ja J. Laidoner.

Kavatsen kõik kandidaadid korruga hääletada: sellele vastu ei vaielda. (Hääletatakse.) — Nähtava enamusega on tähen-datud kandidaadid rahaseaduste erikomisjoni valitud.

4. Talumaade tükeldamise alammäärade muutmise seadus — rklte V. Vessart'i ja J. Teetsov'i ettepanek. **V. Vessart** (põl): Teen ettepaneku, talumaade tükeldamise alammäärade muutmise seadus anda maa-komisjoni. Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu maa-komisjoni antud.

5. Maavolikogude kodukorra muutmise seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek. Korra kohta on sõna rkl. Gustavson'il.

O. Gustavson (stp): Ma teen korra kohta ettepaneku — anda käesolev seaduseelnõu läbivaatamiseks üldkomisjoni.

Eelnõu algatajad rõhutavad selle seaduseelnõu läbivaatamise kiirust. Neil võib täiesti õigus olla. Ja just selle kiiruse saavutamiseks on parem, kui küsimusi, mis lahendada tahtakse käesoleva eelnõuga, kaalutaks üldkomisjonis, sest selles seaduseelnõus on mitu õige suurt põhimõtteliku tähtsusega küsimust, mille arutamisel pleenumis võivad tekkida suuremad vaidlused. Esitatud eelnõu § 30. näeb ette: „maavalitsus koosneb vähemalt kolmest maavolikogu poolt valitud liikmest, kellele võidakse valida asetäitja.“ Esimest korda leiame meie omavalitsuse täidesaatva organi koosseisust asetäitja-instituudi. See instituut on sootuks uus asi. Kui lööte lahti seletuskirja, lootes sellest leida põhjalikku seletust, siis pettute. Selles öeldakse vaid: „Kuna maavalitsuse kvoorumid moodustab kolmeliikmeline koosseis ja kuna elus võib juhtumisi ette tulla, et mõni maavalitsuse liige kas haiguse või muul erakordsel põhjusel ei saa pike-mat aega maavalitsuse tööst osa võtta, siis võib kolmeliikmelise maavalitsuse juures ras-kusi tekkida. Et asjast üle saada võib maavolikogu sarnasteks juhtumisteks valida maavalit-suse liikme asetäitja. Asetäitja liikme valimise korra ülesanded ja tasu määrab kindlaks maavolikogu ise.“

Igaüks Riigikogu liige peab ütleva, et nõnda lihtsalt meie seda nii tähtsat põhimõtteliku küsimust siin pleenumis otsustada ei saa. Peale selle on veel mõned teised küsimused, mis vajavad juriidilist kaalumist. Kõike silmas pidades on asja kiiruse ja otstarbekohasuse huvides kõige parem, kui meie selle eelnõu anname läbikaalumiseks üldkomisjoni. Ja sellest välja minnes tegingi vastava ettepaneku.

Juhataja **M. Martna**: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **B. Oja**: Käesolev küsimus oli arutusel omavalitsuse komisjonis, ja ma arvan, et seda küsimust võib väga hästi siin Riigikogus otsustada. On arusaadav, et kui asetäitjad asemele astuvad, siis on neil samasugused kohused ja õigused, kui teistel maavalitsuse liikmetel.

Juhataja **M. Martna**: Aruandja poolt on ettepanek, käesolev seaduseelnõu esimesel lugemisel vastu võtta. Rkl. Gustav-

son'i poolt on ettepanek, anda käesolev seaduseelnõu läbivaatamiseks üldkomisjoni. Asun rkl. Gustavson'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

6. Riigiteenijate Sotsiaalkomisjoni haiguskindlustusseadus — aruandja komisjoni esimees **K. Tamm** II lugemisel. kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja § 1.

Riigiteenijate haiguskindlustusseadus.

§ 1. Haiguskindlustuse all mõistetakse käesoleva seaduse alusel riigiteenijate ja nende perekonnaliikmetele antavat arsti- ja sünnitusabi ning ühekordset toetusraha.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

§ 2. Käesoleva seaduse järgi loetakse riigiteenijateks isikud, kes teenivad riigiasutustes või ettevõtetes niisugustel kohtadel, mille tasu normeeritakse kuuviisi või pikema ajajärgu alusel ja kes saavad sellejuures teenistustasu riigi eelarves määratud krediididest.

Käesoleva seaduse alla ei kuulu riigiteenijad, kelle teenistuskohat on väljaspool vabariigi piire.

A. Toomel (põl): Väga austatud Riigikogu liikmed! Käesolev paragrahv loeb selle seaduse alla kuuluvaks kõik isikud, kes teenivad riigiasutustes või ettevõtetes niisugustel kohtadel, mille tasu normeeritakse kuuviisi või pikema ajajärgu alusel, ja kes saavad sellejuures teenistustasu riigi eelarves määratud krediididest. Nii käivad selle seaduse alla ministrid, kõrgemad riigiametnikud, niisama ka uksehoidjad, autojuhid, kui ka raudtee remonttöölised ning rööpaseadjad. Suur osa nendest kohtadest, mida paragrahv ette näeb, on puht tööliste iseloomuga. Kui arvesse võtta seda, et meil praegu on sotsiaalkomisjonis arutamisel teine seaduseelnõu, mis käsitleb arstiabiandmist töölistele, ei oleks otstarbekohane puhttöölisekohti viia käesoleva seaduseelnõu alla. Käesolev paragrahv liigitab riigiteenijaid selle järgi, kuidas nad palka saavad, kas kuu- või päevaviisi. Mulle paistab, et oleks otstarbekohane, kui liigitataks riigiteenijaid nende ülesannete järgi, mis neil riigiteenistuses täita on. Ka riigiteenistuse seadus, mis korraldab riigiteenistust, ei ole maksev kõikide riigikassast palka saajate kohta, sellepärast oleks otstarbekohane, täites riigiteenistuse seaduse nõudmist arstiabi korralduse kohta, vastu võtta seadus nende riigiteenijate

kohta, kes alluvad riigiteenistuse seadusele. Selle seaduse § 1 ütleb järgmist: „Riigiteenijad jagunevad: 1) ametnikkudeks, kes teenivad riigiasutuste koosseisudes ettenähtud ametikohtadel ja 2) vabateenijateks, kes teenivad riigiasutuste koosseisudes ettenähtud vabateenistuskohadel või ajutiselt täidavad ametniku kohuseid.

Ameti- ja vabateenistuskohad määratakse kindlaks koosseisu seadusega, kuni selle seaduse maksma hakkamiseni, aga eelarve-korras“.

Selle seaduse alla, kui see seadus vastu võetakse nende riigiteenijate kohta, kelle teenistuskäik on ette nähtud riigiteenistuse seaduses, käivad ka need, kes ametnikkude kohuseid täidavad. Jääksid välja ainult tööliste iseloomuga teenistuskohad.

Et seda tagajärge kätte saada, teen järgmise ettepaneku: „§ 2 vastu võtta järgmiselt: „Käesoleva seaduse alla kuuluvad riigiteenistuse seaduse („R. T.“ nr. 149 — 1924. a.) § 1. ettenähtud riigiteenijad“.

A. Schulbach (töer): Mina võtan sõna selleks, et vastu vaielda rkl. Toomel'i parandusele. Käesolev paragrahv on sotsiaalkomisjonis vastu võetud sarnasel kujul, nagu ta oli esitatud Vabariigi Valitsuse poolt. Vabariigi Valitsus esitas kaks haiguskindlustusseadust ühel ajal. Üks oli riigiteenijate, teine riigitöölise haiguskindlustusseadus. Selleks mõõdupuuks või vahepiiriks, mille abil eraldatakse riigiteenijaid ja riigitöölisi üksteisest nendes seadustes, on see viis, kuidas nad palka saavad.

Riigiteenijate haiguskindlustusseaduse alla oli arvanud valitsus kõik need, kes palka saavad kuuviisi või pikema ajajärgu alusel.

Riigitöölise seaduse alla on arvatud aga need, kes vähema kui kuu aja viisi palga saavad. See vahetegemine oli tarvilik selleks, kas riigiteenijatele või -töölisele haiguse puhul rahalist toetust anda või mitte. Kuupalgalised saavad haiguse korral oma palka edasi, nii et erilist rahalist toetust ei ole neile haiguse korral tarvis anda. Käesoleva seaduse § 15. ütleb: „Haiguse ajal, mis ametikohuste täitmist takistab, saavad riigiteenijad rahatasu edasi riigiteenistuse seaduse § 29. ettenähtud määral ja kestusel ning kasutavad edasi natuuras antavat tasu.“ Sellepärast ei ole neile erilist toetust vaja määrata.

Teised aga, kes palka saavad lühema, kui ühe kuu aja alusel, jäävad haiguse korral päevarahast ilma, neile on vaja määrata rahalist toetust. See on tähtsam põhjus, miks on eraldatud riigiteenijate haiguskindlustusseadus tööliste omast. Kui nüüd vastu võtta rkl. Toomel'i parandus, siis langeks selle tõttu

terve rida riigiametnikke, kes teenivad kindla-kuupalgalistel kohtadel, kuid kes koosseisus ette ei ole nähtud, selle seaduseelnõu alt välja. Sotsiaalkomisjonis juhiti tähelepanu selle peale, et näiteks konduktorid ei ole koosseisudes ette nähtud, ja kuigi nende palgad on kuuviisi reguleeritud, langeksid nad selle seaduseelnõu alt välja. Kui rkl. Toomel'i parandus vastu võetakse, siis jääksid nad teise seaduse alla, peaksid osa saama riigitöölisele haiguse puhul maksetavast rahalisest toetusest, teiselt poolt ei ole aga ette nähtud, missuguses korras neilt siis hakatakse haiguspäevade eest palka kinni pidama. Need seisukohad olid sotsiaalkomisjonis kaalumisel, küll mitte riigiteenijate haiguskindlustusseaduse eelnõu puhul, vaid ühel teisel korral, ja komisjon leidis, et tuleks jääda selle jaotuse juurde, mis on valitsuse poolt esitatud seaduses ette nähtud, ning sellepärast pidasin tarvilikuks rkl. Toomel'i paranduse vastu vaielda.

B. Eilman (stp): Härra Schulbach ütles suurema osa sellest, mis ma öelda tahtsin. Tahaksin vaid juurde lisada niipalju, et rkl. Toomel'i ettepanek kitsendaks seaduse ulatust selle võrra, et ei oleks mingisugust haiguskindlustust suuremal osal riigiteenijatel. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse erikomisjonis tehti minu, samuti rkl. Johanson'i poolt ettepanek, et saaksid koosseisu, kas või vabapalgaliste hulka arvatud need riigiteenijad, kes teenivad kindlatel kohtadel ja kes saavad palka kuuviisi. Neid ettepanekuid kordasin kaks korda Riigikogu koosolekul, kuid need ettepanekud ei leidnud vastuvõtmist. Riigiteenistuse seadus näeb ette, et selle seaduse alla kuuluvad need riigiteenijad, kes koosseisu seaduse alla kuuluvad. Koosseisu seaduse alla kuuluvad aga ametnikud ja vabapalgalised, kuna ülemäärased ei kuulu mitte. Suurem osa riigiteenijatest jäi ülemääraliste hulka; kui lugu nii on, siis ei saa ülemääraliste hulka kuuluvaid riigiteenijad, ka töölised, haiguskindlustusseaduse järgi omale arstiabi. Kui Vabariigi Valitsuse poolt esitatud töölise haiguskindlustusseaduse eelnõu redaktsiooni vaadelda, siis näeb see ette, et töolisteks loetakse neid riigiteenijaid, kes saavad tasu päeva viisi või kellele tasu makstakse lühema aja eest. Tähendab, kuuviisi tasusaajad ei kuulu töölise haiguskindlustusseaduse alla. Sellepärast kui rkl. Toomel'i parandus-ettepanek vastu võetakse, et haiguskindlustusseaduse alla kuuluksid ainult need, kes riigiteenistuse seaduse alla kuuluvad, siis oleks selge, et suurem osa riigiteenijatest jääks haiguskindlustusseaduse alt välja. Arvan, et Vabariigi Valitsus seda

paragrahvi redigeerides ei mõelnudki seaduse alt välja jätta ühte osa kindlapalgalisi riigiteenijaid, vaid tema võttis selle redaktsiooni, mis ka komisjonis muutmatul kujul vastu võeti, just selleks, et kõigile riigiteenijaile, kui nad kuuviisi palka saavad, võimaldada haiguskindlustust. Sellepärast olen arvamisel, et sünn tuleb toetada Vabariigi Valitsuse redaktsiooni, millega sotsiaalkomisjon täiesti ühines.

J. Holberg (põl): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesoleva seaduse vastuvõtmine on tingitud selle põhimõtte teostamisest, mida üles seab riigiteenistuse seaduse § 29 ja mis juba Riigikogu poolt on vastu võetud 1924. a., ja mis olude sunnil, et meil võimalik ei olnud koosseisude fikseerimist varemini tegelikult läbi viia, maksev ei olnud. Kui see järelikult nii on, siis on selge, et käesoleva seaduse aluseks on riigiteenistuse seadus, ja sellest võime järeldada, et käesoleva seaduse alla võivad kuuluda ainult need isikud, keda riigiteenistuse seadus ära määrab, ja need oleksid need isikud, kes teenivad ametikohtades ja vabapalgalistena ametikohtadel. Ma pean tähendama, et töö-hoolekandeministeeriumi poolt esitatud seaduseelnõud on ikka vormiliselt väga nõrgad olnud. Ka käesolev seaduseelnõu teeb oma ülesandeks, uut mõistet luua selle kohta, kes on riigiteenija, ja ta laiendab selle mõiste määratu laiaks, nii et võib öelda, et käesoleva seaduseelnõu alla kuuluvad ka kõik Riigikogu liikmed ja nende perekonnad. Kui tahetakse nii laiali minna, siis on see teine küsimus, aga ma pean ütleva, et Riigikogu liikmetele ei ole tarvis haiguskindlustust anda, samuti ka nende perekonnaliikmetele. Aga võtke § 2. ja lugege seda, ja siis näete, et kõigil meil on õigus nõuda arstimist sanatooriumides, vanne jne. (Vahelhüüe R. Penno, as poolt.) Aga selle saame meie kätte, kui meie § 2 selles redaktsioonis vastu võtame. (A. Schulbach, tütar: Kas Riigikogu liikmed teenivad?) Mis see siis on, mis Teie siin teete? Teie saate kuupalga riigikassast, eelarves on selleks krediitid ette nähtud, aga kui Teie ainult löbu pärast kätte siit palka saamas, siis on see Teie isiklik vaade. Sõna „teenimisel“ on aga mitmesugused mõisted. Võib öelda „teenimine“, kui kellelegi midagi kätte anda, aga võib ka riigivalitsemise funktsioone täita ja see on ka „teenimine“.

Siis edasi. Esiteks pean tähendama, et ei ole otstarbekohane selles seaduses uut definitsiooni anda riigiteenijate suhtes. Teiseks ei saa päri olla seega, et seadus nii laialine oleks. Härra Schulbach tähendas, et kui härra

Toomel'i ettepanek vastu võetakse, siis jääks suur hulk inimesi soodustustest ilma, kes aga siis, kui see paragrahv käesoleval kujul vastu võetakse, täiesti kindlustatud oleksid. See on nüüd sisulikul tõesti õige, kuid esiteks ma ütlen, meil ei ole praegu mingisugust moraalset kohustust ega alust seda nii laiendada ja teiseks, kas sellepärast midagi katki on, kui meie nad välja jätame, sest nende palgavahekorrad reguleeritakse vaba kokkuleppe alusel. Ja ma ütlen, nad võivad vaba kokkuleppe alusel veel rohkengi saada. Kui meie nii talitame, härra minister, siis tuleb välja, et ühes küsimuses reguleeritakse vahekord eraõiguslikul alusel, aga arstiabisamiseks on avalikõiguslik alus. Ma arvan, et ei ole sugugi otstarbekohane, kui üks isik nii riigiga vahekorras on, tähendab era- ja avalikõiguse vahekorras. Kolmandaks tahaksin tähendada, et minule paistab, et mõnede küsimuste lahendamisel on haiguskindlustusseadus riigiasutustes töötavatele töölistele kahjulik. Kui meie võrdleme teiste riikide tööliste kindlustuste seadusi, siis näeme, et need töölistes soodustuste poolest palju rohkem saavad, kui näiteks avalikõiguslikul alusel teenivad ametnikud meil sel alal saavad. Nii et selles mõttes võrreldes seda eelnõu, ütlen, et teatud ettevõtetes töölistele see vähem vastuvõetav on, mis käesoleva seadusega pakutakse, kui see, mis nad organisatsioonide kaudu võivad saavutada. Nende oma organisatsioonid nõuavad ka vähem kulusid riigi ja rahva käest. Sellest seisukohast välja minnes on päris õige see ettepanek, mille siin tegi minu rühmaseltsiline härra Toomel.

J. Voiman (stp): Nende väidetega, mis härra Holberg ette tõi, ei saa nõus olla. Kui härra Holberg ütleb, et riigiteenijad, kes seaduse alla ei kuulu, saavad vaba kokkuleppe alusel palka rohkem, kui vast ametnik, siis ei ole see sugugi õige. Härra Holberg, võtame tegeliku elu ja vaatame, kuidas seal on. Tegelikus elus saavad riigiteenijad, kes käesoleva seaduse alla ei kuulu, palju vähem palka, kui ametnikud. Nii ärge kõnelege sellest, et nad vaba kokkuleppe alusel palju rohkem võiksid palka saada. Teiseks tahaksin tähendada, et riigiteenijate haiguskindlustusseadus ei ole sel põhimõttel ja alusel välja töötatud, nagu ta peaks olema ja nagu ta meile vastuvõetav oleks. Siin ei ole aga midagi parata. Sellepärast ei tule seda seadust piirata, vaid võimalikult laiendada.

K. Tonkman (põl): Austatud Riigikogu liikmed! § 2. käesolevas seaduses on väga laialiselt mõistetav. Kuid vastav parandus, mis tehtud, piirab või määrab kindlaks, kes

käesoleva seaduse alla kuuluvad. Kui § 2. niisuguses redaktsioonis, nagu ta praegu esitatud, vastu võetakse, siis võib ta väga laialt mõistetav olla ja osalt täiesti vaieldav. Kui aga parandus sisse võetakse, siis on arusaadav, missugustest riigiteenijatest räägitakse ja kellele selle seaduse põhjal haiguskindlustust ja arstiabi tahetakse anda. Nii et parandus on täiesti tarvilik, isegi hädatarvilik. Kui aga tahetakse käesolev seadus nii läbi viia, nagu ta praegu on ette nähtud, siis on see seadus täiesti vastuvõtmatu, sest siin ei ole arusaadav, mis alusel nimelt tahetakse arstiabi anda. Oleks täiesti arusaadav, et neile riigiteenijatele arstiabi antakse, kes riigiteenistuse koosseisude seaduses on ette nähtud. Kaugemale minna ei või, kaugemale minna ei tohi.

Sellepärast arvan mina, et rkl. Voiman'i vastuväited ei ole õiged. Mina usun, et härra Voiman minuga ühineb. (Vahelhüüe J. Voiman'i, stp poolt.) Lubage, härra Voiman, peab ometi alus olema, see seadus ei anna mingisugust alust. Seaduses on öeldud, et „riigiteenijateks loetakse isikud, kes teenivad riigiasutustes või ettevõtetes niisugustel kohtadel, mille tasu normeeritakse kuuviisi või pikema ajajärgu alusel ja kes saavad sellejuures teenistustasu riigi eelarves määratud krediitidest.“

Riigi eelarves määratud krediitidest saab igaüks tasu, kes teenib riigiasutustes või ettevõtetes, sest ilma eelarves ettenähtud summata ei ole võimalik tasu maksta. See on ju täiesti selge ja arusaadav. Riigikogu on eelarve vastu võtnud. (J. Voiman, stp: Kõik summad ei käi sealt läbi.) Kõik summad käivad riigi eelarvest läbi. (J. Voiman, stp: Aga põlevkivitööstus, turbatööstus, riigitrükikoda?) Need on riiklikud ettevõtted, ja nad töötavad täiesti iseseisvate põhikirjade alusel, kus ka on ette nähtud, missugustel alustel nad oma teenijatele palka maksavad ja arstiabi annavad. Nii siis, põlevkivitööstus, turbatööstus ja riigi trükikoda, kes iseseisvate põhimääruste alusel töötavad, ei kuulu siia, vaid jäävad välja. Meie räägime ainult nendest, kes koosseisu seaduse alusel võiksid käesoleva seaduse alla kuuluda. (Vahelhüüe J. Voiman'i, stp poolt.) Mis kasu on meil siis koosseisu seaduse vastuvõtmisest, kui meie seda ise ei tunnista. Meil peab kindel alus olema, ja alus on see, mis koosseisu seaduses ette nähtud, ja sellel alusel anname riigiteenijatele abi. See peaks arusaadav ja täiesti selge olema. Kaugemale minna ei või, sest igal ajal peab ometi oma piir olema. Härra Voiman, kes selle paranduse vastu vaidles, on ju täiesti neil põhimõtetel minuga ühel arvamisel, et siin langevad need riigiettevõtted

välja, kes iseseisvate põhikirjade alusel töötavad. Ja teiseks, langevad need riigiteenijad välja, kes koosseisudes ette pole nähtud. (J. Voiman, stp: Mispärast need peavad välja langema?) Sellepärast, et ei saa nii kaugele minna. (J. Voiman, stp: Kust siis nemad saavad?) See on hoopis iseküsimus ja ei kuulu selle seaduse alla. Nemad ei ole vastava seaduse põhjal riigiteenijad, nemad on väljaspool koosseise. Tuleks riigiteenijatele kindlustus anda, aga mitte neile, kes riigiteenistuse seaduses ei ole.

Juhataja **M. Martna**: Sõna on faktiliseks märkuseks rkl. Gustavson'il.

O. Gustavson (stp): Härrad Holberg ja Tonkman tähendasid, et käesolev seadus peab käima ainult nende ametnikkude kohta, kes on riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduses ette nähtud. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse § 1 näeb ette kolm liiki ametnikke: Ametnikud, vabapalgalsed ja lõpuks ülemääralsed. Ülemääraliste kohta lausub sama seaduse sama paragrahv: ülemääralsi riigiteenijaid loetakse vabapalgalisteks, teiste sõnadega ülemääralsed on samasugused riigiametnikud, nagu vabapalgalsed ja käivad riigiteenistuse seaduse alla. Nõnda ei saa siis see moment, millega aruandja opereeris, siin mõõduandev olla.

B. Eilman (stp): Minu arusaamist mööda eelkõnelejad härra Holberg ja Tonkman eksivad, kui nad ütlevad, et riigiteenistuse seaduse järgi tulevad ainult need riigiteenijad haiguskindlustusseaduse alla arvata, kes kuuluvad koosseisu seaduse alla. Kui lugu nõnda kujuneks, siis tuleb siin veel mitu haiguskindlustusseadust anda. Aga sarnane seaduste-rägastik viib kahtlemata raskusteni, sest juba seaduste käsitlemine ametiasutustes muutub võimatuks. Teiseks ei ole seda millekski tarvis. Juba Vene ajal, sellepeale vaatamata, missugusesse liiki riigiteenija kuulus, oli arstiabikorraldus kõigi kohta ühtlane. Samuti on ka meil juba üheksa aastat arstiabiandmise korraldus olnud ühtlane ja pole märgata olnud, et see iseenesest oleks halbtusi kaasa toonud. Tõsi küll, teatavad eksisammud on ilmsiks tulnud. (J. Holberg, põl: Ülemääraliste kohta ei ole ühtki seadusenormi olemas.) Kui teenija ka väljaspool teenistust oli haigeks jäänud, ka siis oli arstiabi võimaldatud. (J. Holberg, põl: Kui ta teenistuse juures viga sai, siis sai abi.) Ei mitte, härra Holberg, selle juures eksite. (J. Holberg, põl: Oma erikassa summadest, aga mitte riigikassast.) Loomulikult need

asutused, kes töötasid eripõhikirjade alusel, kuulusid haigekassade alla, ja asutuse teenijad saavad haigekassade poolt haiguskindlustu t. (Vahelhüüe J. Holberg'i, põl poolt.) See on hoopis teine asi. Need on ajutised töäjõud, mitte alalised töäjõud.

Härra Tonkman ütleb, et nii laiali meie ei või minna. Kui laiali siis on mindud? Härra Tonkman tahab piirduda vaid ainult sellega, et haiguskindlustusseaduse alla võivad kuuluda ainult ametnikud ja vabapalgalsed, see tähendab need, kes koosseisu seaduses ette nähtud. Aga härra Tonkman jättis lahtiseks küsimuse, kuhu kuuluksid need riigiteenijad, kes riigiteenistuse seaduse ja koosseisu seaduse alla ei mahtu ja ka tööliste hulka ei kuulu. Nende kohta ei ole Vabariigi Valitsus mingisugust eelnõu esitanud. Ja Vabariigi Valitsus, minu arusaamise järgi, talitas käesoleva seaduseelnõu esitamise juures päris õieti. Sest kuigi toetatakse riigiteenistuse seaduse § 29. peale, kus öeldud, et arstiabi korraldatakse eriseaduste alusel, siis see ei tähenda veel seda, et selle seaduse alla ei tohi arvata teisi teenijaid vaid peab arvama ainult neid, kes riigiteenistuse seaduse alla kuuluvad.

Kui siin arvatakse, et ka Riigikogu liikmed selle seaduse alla kuuluvad, siis ma seda sellest paragrahvist välja lugeda ei saa: esiteks, Riigikogu liige ei ole riigiteenija, kuigi ta elarvekorras palka saab; teiseks on Riigikogu liikmete kohta ette nähtud erikord, mispärast selle seaduse alla nad ei saa kuuluda. (Vahelhüüe A. Toomel'i, põl poolt.) Teie, härra Toomel, olete ise sotsiaalkomisjoni liige ja teate väga hästi, et riigitööliste haiguskindlustusseaduse § 1. loetakse üles kõik need paragrahvid, mis riigiteenijate haiguskindlustusseaduses ette nähtud. Vähemalt Vabariigi Valitsuse poolt esitatud eelnõudes on mõeldud nõnda, et kõik see, mis arstiabi korraldusega riigiteenijatele anda tahetakse, on ühtlane riigitööliste kohta.

A. Toomel (põl): Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Minu ettepaneku kohta ettetoodud vastuväidete kohta tahaksin ma nii palju öelda. Rkl. Schulbach toonitas seda, et praegune jaotus seaduseelnõus on otstarbekohane selle poolest, et see jaotus on selle järgi, kuidas keegi palka saab. Toonitas, kui keegi kuupalgasaajatest lühikeseks ajaks haigeks jääb, saab ta palga edasi, kuna neile, kes ei saa palka, tuleks toetust maksta. Kui vastu võtta minu poolt esitatud ettepanek, siis tuleks seisukord, et inimesed, kes päeva viisi palka saanud, haiguse puhul jääksid sellest toetusest, mis kuupalgalsed saavad, ilma. Minu arvates ei ole lugu nii. Haigus-

kindlustusseadus, mis käsitab töölistele arstiabi korraldamist, on sotsiaalkomisjonis arutusele, ja seal loomulikult on võimalik seaduseelnõus vastavaid parandusi teha. Nagu sotsiaalkomisjoni liikmed teavad, olen ma seal vastava ettepaneku teinud. Mul ei ole tahtmist, toetust riigiteenijatelt ära võtta. Minule paistab, et riigiteenijad tähtsaid ülesandeid täidavad. Neid liigitada selle järgi, kuidas nad palka saavad, ei ole otstarbekohane. Mulle paistab, et ühe riigiteenija kätte usaldatakse suured ülesanded, sellelt riigiteenijalt nõutakse suuri kogemusi, suurt vilumust... (B. Eilman, stp: Kas ülemääraliste käest ei nõuta?) ja teatud haridust. On ka riigiteenistuse kohti, puht tööliste ülesannetega, kus midagi sellesarnast ei nõuta, kus inimene ilma ettevalmistuseta, ilma kogemusteta võib otsekohe oma kohuseid täita, kus inimesel ei pruugi olla ka haridust. (O. Gustavson, stp: Härra Toomel, võtke riigiteenistuse seadus ja vaadake, mis see räägib ülemääraliste kohta.) Minu ettepanek tahab riigiteenijaid arvata haiguskindlustusseaduse alla, riigiteenistuse seaduse ulatuses.

Siis toodi ette rkl. Eilman'i poolt, kes tähendas, et kui minu poolt esitatud parandusettepanek vastu võetakse, siis jääks suur hulk riigiteenijaid, praegused ülemääralsed riigiametnikud, haiguskindlustuse alt välja. Minule paistab, et ülemääralsed riigiteenijad on teatud abitööjõud, on ajutine ollus meie riigiaparadis, kes siis vabanevad, kui riigiaparatuur korralikult töötama hakkab. Kui lugu nii, siis ei pruugiks käesolevat seadust korraldada ajutiste ametnikkude kaitseks. Peale selle tähendas minu mõtteosaline härra Holberg, et nende ülemääralsed riigiametnikkudega sõlmitakse vahekorralduse eralepingu alusel. Kui seda nõnda tehakse, siis võib ju teenistuselepingus ära näha arstiabi korralduse, ja ei paista olevat mingisuguseid takistusi eralepingu punkti sisse võtta, et nende ülemääralsed ametnikkude arstiabi saaks korraldatud, kui teistel riigiteenijatel. Võib olla aga, et eralepingu alusel palgatud riigiteenija sugugi arstiabi ei soovi, siis võib see lepingust välja jääda. See oleneb kokkuleppest.

Veel toonitati, ma ei mäleta kindlasti kelle poolt, vist härra Tonkman'i kõne kohta, just kui oleks tema öelnud, et ülemääralsed riigiametnikud saavad rohkem palka, kui seda saavad teised ametnikud. Ma arvan, et minu parteikaaslasel seda mõtet ei olnud. Meil on ju kõik tähtsamad riigiteenistuse kohad ette nähtud kas koosseisudes või riigiteenistuse seaduses. Ja kui ajutine või ülemääraline tööjõud kellegi aset täidab, siis ei või ta loomu-

likult rohkem palka saada, kui ametnik, kes kohal, mis tähtsaks peetakse.

A. Jõeäär (stp): Väga lugupeetud härrad rahvasaadikud! Mind ei imesta see, et valitsuse rühmast tehakse ettepanek, mis sisuliselt lahku läheb valitsuse ettepanekust, sest niisuguseid juhtumisi on meil juba ette tulnud, kuid mind paneb imestama see, mis pärast valitsuse esitaja, härra töö-hoolekandeminister, kes praegu Riigikogu koosolekust osa võtab, ei avalda valitsuse seisukohta selle paranduse suhtes. (O. Gustavson, stp: Ei ole seisukohta!) Minu arvates peaks seisukoht olema, sest küsimus on küllalt sedavõrd suure tähtsusega. Ma tahaksin teada, missugusse liiki paranduse vastuvõtmise korral üks osa riigiteenijaist jääb ja kuidas neile edaspidi toetust ja arstiabi antakse? Praegu on olemas kaks liiki arstiabisajaid. Ühed on riigiteenijad kuupalgalised ja teised on riigitöölised päevalpalgalised. Praegu saavad mõlemad riigilt toetust. Vahepealset liiki ei ole. Härra Toomel ütles, et teine seaduseelnõu on komisjonis, selle arutamine on katkestatud, ja üldse ei ole teada, kuidas lugu seaduse vastuvõtmisega on, kuid praegu tahetakse sisse viia seadusesse parandus, mis teatud liigi riigiteenijaid arstiabist ilma jätab. Ma küsiksin, missugusel alusel neile arstiabi keelatakse? (Vahel hütüded.) Riik peab selle eest hoolitsema, et ta kõigile oma teenijatele arstiabi annab, ükskõik, kas need on kuuteenijad või päevalpalgalised. (J. Holberg, põl: Aga kõik riigid ei ravitse!) Siis ärge andke üldse riigiteenijatele arstiabi. Kui aga riigiteenijaid tahate niiviisi liigitada, siis panete ühe osa neist palju halvemasse seisukorda arstiabi suhtes, kui riigitöölised on. Seda igatahes peaksite silmas pidama, ja töö-hoolekandeminister peaks ütleva, kuidas tema tahab riigiteenijate haiguskindlustusseadust korraldada.

Töö-hoolekandeminister J. Masing: Valitsus on oma seisukoha esitanud ja siin teistsuguse seisukohaga esineda ei leia mina põhjust. Kui tulevad arutamisele need paragrahvid, mille kohta valitsus teisele seisukohale on asunud, kui käesolevas seaduses ette nähtud, siis võtan ma sõna ja esinen oma seisukohaga.

J. Holberg (põl): (Vahel hütüded pahemalt poolt: Teie olete juba kaks korda sõna võtnud!) Ei ole, see on esimene kord. Härra Eilman tõi siin ette, et Venemaal said arstiabi ministrid ja kõik, kuid jättis ütlemata, missuguse seaduse alusel nad said. (Vahel hütüded pahemalt poolt: Teie olete juba kaks korda sõna võtnud!) Ei ole, see on esimene kord. Härra Eilman tõi siin ette, et Venemaal said arstiabi ministrid ja kõik, kuid jättis ütlemata, missuguse seaduse alusel nad said. (Vahel hütüded pahemalt poolt: Teie olete juba kaks korda sõna võtnud!) Ei ole, see on esimene kord.

hemalt poolt.) Niisugust seadust ei ole olemas. (J. Voiman, stp: Aga fakt on see, et said.) Teie võite ju öelda, et said, aga öelge seda ka, missuguse seaduse alusel nad said.

Juhataja M. Martna: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: Ehk küll ettepanek, mille Riigikogu liige Toomel tegi, teatavas kooskõlas on riigiteenijate seadusega, nimelt tema paragrahvide 1. ja 29-ga, pean siiski teatama, et see ettepanek käesoleva seaduseelnõu arutamise puhul komisjonis kaalumisel ei olnud, sellepärast komisjoni nimel sellega ühineda ei saa.

Juhataja M. Martna: Rkl. Toomel'ilt on ettepanek, § 2. vastu võtta järgmiselt: „Käesoleva seaduse alla kuuluvad riigiteenistuse seaduse („R. T.“ nr. 149 — 1924. a.) § 1. ettenähtud riigiteenijad“. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Asun § 2. hääletamisele aruandja poolt ettekantud kujul. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 2. vastu võetud.

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 3. Perekonnaliikmeks (§ 1) käesoleva seaduse järgi loetakse: 1) abikaasa, kusjuures mees ainult sel juhtumisel, kui tema töövõimetus on, oma naise poolt üleval peetakse ja ei oma muud ülalpidamise allikat;

2) abielus, väljaspool abielu sündinud ja adopteeritud lapsed, samuti ka abikaasa eelmistest abieludest ja väljaspool abielu sündinud kui ka adopteeritud lapsed kuni kaheksateistkümne (variant: kuuteistkümne) aasta vanuseni; töövõimetus aga vanuse peale vaatamata;

3) töövõimetus vanemad ja viimaste vanemad, kui nad riigiteenija enda poolt üleval peetakse ja ei oma muud ülalpidamise allikat;

4) vennad ja õed, kui nad vaesedlapsed on ja kui nad riigiteenija ülevalpidamisel, kuni kaheksateistkümne aasta vanuseni, töövõimetus aga vanuse peale vaatamata.

Töövõimetus tõestatakse ametliku arsti tunnistusega, kahtluse korral arstlike kude komisjonide kaudu (§ 6).

Perekonnaliikmed, kes õigustatud on haiguskindlustust saama mõne teise eriseaduse alusel, ei kuulu käesoleva seaduse alla.

K. Toomel (põl): Käesolev paragrahv seaduseelnõus loeb õieti üles, kes kuuluvad riigiteenija perekonda. Ta loeb muu hulgas:

abielus, väljaspool abielu sündinud ja adopteeritud lapsed, samuti ka abikaasa eelmistest abieludest ja väljaspool abielu sündinud, kui ka adopteeritud lapsed kuni 18 aasta vanuseni; töövõimetus aga vanuse peale vaatamata; peale selle loetakse perekonnaliikmeteks töövõimetus vanemad ja viimaste vanemad, kui nad riigiteenija enda poolt üleval peetakse ja ei oma muud ülalpidamiseallikat. Siis veel vennad ja õed, kui need vaesedlapsed ja kui neil teist ülevalpidajat ei ole. Vabariigi Valitsuse poolt esitatud seaduseelnõu käsitab seda paragrahvi kitsamas mõttes. Nimelt lisati sotsiaalkomisjonis sellele seaduseelnõule juurde, et perekonnaliikmeteks loetakse abikaasa eelmistest abieludest, väljaspool abielu sündinud ja adopteeritud lapsed ja riigiteenija vanemate vanemad. Vabariigi Valitsuse ettepanekus neid ei olnud. Neid ei loetud ka riigiteenija perekonnaliikmeteks praeguses arstiabi korralduses. See on täiesti uus laiendus, mis on tehtud sotsiaalkomisjonis. Minule paistab, et arstiabi korraldamise seadus on siiski niivõrd laia ulatusega, et see meie riigikassale aast-aastalt ikka raskemaks koormaks muutub. Et jääda vähemalt nendesse piiridesse, mis praegune arstiabi korraldamise määrus ette näeb ja ka Vabariigi Valitsuse eelnõus ette nähtud olid, sellepärast teen ettepaneku, käesoleva seaduseelnõu § 3. pp. 2, 3. ja 4. võtta vastu järgmiselt:

„p. 2. Abielus, väljaspool abielu sündinud ja adopteeritud lapsed, 16. a. vanuseni, töövõimetus aga vanuse peale vaatamata“.

Mille pärast selle ettepaneku tegin, selle kohta tähendan seda, mis ette tõin ka sotsiaalkomisjonis, kus variandina minu ettepanek 16-aastase vanuse kohta vastu võeti. On olemas suur osa tööliste lapsi, kes 16 aasta vanuselt töövõimelised ja iseennast üleval peavad. Nemad ei jätkka ka õppimist, ehk küll õppimise kohta selles seaduseelnõus mingisugust märkust tehtud ei ole.

„p. 3. Töövõimetus vanemad, kui nad riigiteenija enda poolt üleval peetakse ja ei oma muud ülalpidamiseallikat“.

p. 4 — kustutada.

Sellega jääksid muutmata sissejuhatav osa, kui ka kaks viimast lõpulauset, mille kohta mina parandust ei tee.

A. Schulbach (töer): Pean ka seekord rkl. Toomel'i paranduse vastu vaidlema. Rkl. Toomel'i ettepanek seisab kolmest osast koos: 1) paneb ta ette, p. 2-ses välja jätta sõnad „samuti ka abikaasa eelmistest abieludest ja väljaspool abielu sündinud, kui ka adopteeritud lapsed.“ Teiste sõnadega

tahab härra Toomel riigiteenija abikaasa lapsed halvemasse seisukorda panna, kui riigiteenija enese lapsed. Iseenesest pean ütleva, et selle paranduse ulatuslik tähtsus ei ole kuigi suur. Vist neid isikuid, kes selle paranduse alla kuuluvad, võiksid olla ainult mõned üksikud. Aga raudtee peal on siiski neid juhtumisi ette tulnud, ja seal on see komisjoni poolt vastu võetud parandus tarvilik olnud. Kas mujal ka niisuguseid juhtumisi on ette tulnud, selle kohta puuduvad mul kindlad teadmised. Rkl. Toomel'i parandusega ei saaks meie midagi kätte. Kõigepealt on ümberlukkamata selge, et abielu puhul mõlema abikaasa lapsed ühesuguses, üheõiguslikus seisukorras peaksid olema, nii nagu meie Balti eraseaduse järgi igasugused varandused abikaasadel ühised on, kui lahutamise lepingut pole tehtud, nii peaksid lapsed neil ühised, ühesuguste õiguste osalised olema. Ma kahtlen selle juures, kas rkl. Toomel suudab tegelikult elus vahet teha, kui näiteks vanemad toovad arsti juurde lapse, kas see laps on mehe või naise eelmisest abielust sündinud. Kuid see ei ole nii tähtis, vaid tähtis on teine moment, see, mille peale komisjoni aruandja komisjonis tähendas, et meie seadus võimaldab igal ajal lapsi adopteerida. Täiesti selge on, et kui riigiteenija abikaasa toob eelmisest abielust sündinud lapse kaasa abielusse, siis on alati võimalik seda last riigiteenijale adopteerida. Selle kitsendusega seame meie ainult riigiteenijale nõudmise üles, et ta peaks ka naise eelmisest abielust sündinud või ükskord juba adopteeritud lapse veel kord adopteerima. Kuid misjaoks panna sarnane üleliigne kulu riigiteenija peale. Minu arvates peaksid riigiteenija abikaasa väljaspool seda abielu sündinud lapsed ja riigiteenija enese lapsed ühesuguste õiguste osalised olema.

Härra Toomel'i ettepaneku teises osas tahetakse välja jätta arstiabi alt riigiteenija vanavanemad. Selle paranduse esitamine paistis minule üllatusena, sest härra Toomel'i parteikaaslane härra Järve ütles komisjonis, et vanadevanemate ülevõtmise vastu ei võiks kellelgi midagi olla. Härra Järve arvas komisjonis, et kahekordseid vanemaid õige vähe ette tuleb, kus vanaisa elus, seal on sagedasti isa surnud. Imestusega kuulsin aga, et Riigikogus härra Järve selle seaduseelnõu esimesel lugemisel hakkas ka vanadevanemate vastu vaidlema, tähendab oma endise seisukoha diametraalselt muutis. See küsimus on ka rohkem teoreetiline, sest neid juhtumisi tuleb õige vähe ette, kus riigiteenijatel veel vanadvanemad elavad. Kui seadus oleks isegi vastu võetud niisugusel kujul, et Aadamast alates käivad kõik riigiteenija esiisad käesoleva sea-

duse alla, siis ei koormaks ka see vist riigikassat, sest need inimesed on surnud. Sellepärast aivan mina, et ka see parandus suuri praktilisi tagajärgi kokkuhoiu mõttes ei annaks. Pean siiski ütleva, et tõsise etteheite tahaksin teha meie Vabariigi Valitsusele ja töö-hoolekandeministriteeriumile, et niisuguste küsimuste juures meil karvapealne arvustik käepärast ei ole. Selle soetamine ei oleks ju raske. Kolmveerand osa riigiteenijatest elab Tallinnas. Tarvitakse ainult töö-hoolekandeministriteeriumil kas või telefoni teel kõlistada ametiasutused läbi, ja need saaksid ühe päeva jooksul oma ametnikkudelt kokku võtta, kuipalju neil omakseid on. Ja siis saaks täpsed andmed selle kohta, kuipalju üks või teine parandus riigikassat koormab. Minu arvates oleks otsustarbekohane, kui töö-hoolekandeministriteerium katsuks need materjalid meile kolmandaks lugemiseks ette tuua. (Töö-hoolekandeminister J. Masing: Niiruttu ei lähe see asi, üle riigi peab koguma.) Mina arvan, et ei ole üle riigi tarvis, sest umbes niisamasuguseks nagu Tallinnas kujuneb pilt üle riigi. Natukene võib pilt ju muutuda, aga umbes on ta ikka samasugune. Teise ja kolmanda lugemise vahel võib paar päeva vahet olla, ja selle aja jooksul jõuab küll neid teateid muretseda.

Minu arvates härra Toomel'i paranduste vastuvõtmine riigikassa väljaminekuid kuigi palju vähemaks ei tee.

Teine asi on parandus p. 4. juures, mis käsitleb riigiteenija vendi ja õdesid. See ehk paneb riigikassale koorma peale. Kuid see on juba põhimõttelik küsimus, kas peab arstiabi suhtes abitusse seisukorda jätma need inimesed, kes tõesti on riigiteenija ülespidamisel, kellele ta on isa, ema asemel, keda ta kasvatab. Kas tõesti nende käest peame arstiabi ära võtma? Vene ajal oldi siin vastu-tulelikumad. Veneaegsete seaduste järgi, kui riigiteenija vennad ja õed vaesedlapsed olid ja tema ülespidamisel olid, siis olid nad õigus-tatud arstiabi saama. (J. Laidoner, põl: Vöin öelda, ei ole.) Mina tean seda tegelikkude korralduste järgi. Mina ei või küll nende seaduseparagrahvide järgi rääkida, mis härra Holberg siin eksamineeris, aga võin kirjalikud dokumendid ette näidata, kus ametiasutus, kes vahetpidamata on seda arstiabi korraldanud, tõendab, et Vene ajal on arstiabi riigiteenija vendadele ja õdedele maksuta olnud. Minu arvates ei saaks neid ka nüüd arstiabist ilma jätta, sellepärast vaidlen härra Toomel'i ettepaneku vastu.

B. Eilman (stp): Arvata võib, et käesoleva seaduse juures peaaegu iga para-

grahvi puhul paremalt poolt kitsendavaid ettepanekuid tehakse, sellepärast ei ole vististi tarvet siin pikemalt rääkida, sest see viidaks väga palju aega, vaid ma tahan ainult paar märkust selle kohta teha, mis rkl. Toomel'i poolt ette toodi. Kõigepealt ütleb härra Toomel, et nimetatud arstiabiandmine laiendatud kujul panna riigikassa peale liig suured kohustused. Aga härra Toomel unustab siin ära, et adopteeritud laste kasvatamine, samuti ka vendade-õdede kasvatamine, vanemate ja vanemate-vanemate ülevalpidamine nõuab kahtlemata riigiteenijalt suuri kulusid. Ja kui riigiteenijatelt võtta seegi väike kergendus, mis neile arstiabiandmisega võimaldatud, siis kujuneb seisukord kahtlemata sarnaseks, et riigiteenijad ei saa kõige parema tahtmise juures lapsi adopteerida, vaid neid peab juhitama hoolekande asutustesse, mis nagu teada, riigile palju kulukam, sest selle kohta on hoolekandeseaduse arutamisel näiteid toodud. Ja ei ole ka sugugi mõeldav, et kui üks või teine kodanik tahab mõnda last adopteerida, et seda siis mõningate kitsendustega takistada tahtakse. Mul on mõningad tuttavad, kellel on adopteeritud lapsed, on ka tuttavaid, kes kasvatavad omi vendi ja õdesid, ja tõepoolest nende seisukord on ütlemata raske. Nende teenistus on väike, kuna vennad-õed, kes vaesedlapsed ja koolis käivad, enesega suuri väljaminekuid toovad, sest neid tuleb üleval pidada, riietada jne. Ja kui nüüd see väike toetus, mis arstiabiandmisega võimaldada tahetakse, ära võetakse, siis oleks see nende kohta liiga ülekohtune.

Juba komisjonis oli selle üle palju vaidlusi, kuid komisjonis sai küsimus siiski selgeks, sest see arv iseenesest, mis p. 2. ja p. 4. ette nähtud ja arstiabi saama hakkaks, ei ole kuigi suur, aga siiski on see kergenduseks neile, kellel tõepoolest niisuguseid isikuid ülal tuleb pidada.

Juhataja M. Martna: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: Komisjoni nimel ei saa selle ettepanekuga ühineda.

Juhataja M. Martna: Rkl. Toomel'ilt on ettepanek, § 3. pp. 2. ja 3. vastu võtta järgmiselt: „p. 2. Abielus, väljaspool abielu sündinud ja adopteeritud lapsed kuue-teistkümneme aasta vanuseni; töövõimetud aga vanuse peale vaatamata.

p. 3. Töövõimetud vanemad, kui nad riigiteenija enda poolt üleval peetakse ja ei oma muud ülalpidamiseallikat.

p. 4. kustutada“.

Siis on ettepanek rkl. A. Kornell'ilt selleks juhtumiseks, kui p. 2. vastu võetakse variant „kuue-teistkümneme“, § 3. p. 4. sõna „kaheksateistkümneme“ asemele võtta „kuue-teistkümneme“.

Asun rkl. Toomel'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 22 häält, vastu — 31, seega on ettepanek tagasilükatud.

Panen hääletamisele § 3. p. 2. leiduva variandi „kuue-teistkümneme“. (Hääletatakse.) Poolt on 30 häält, vastu — 32, seega on variant tagasi lükatud. (Hüüded: Sedelitega!) Nõutakse sedelitega hääletamist. (Hääletatakse.) Poolt on 36 häält, vastu 39, seega on variant tagasilükatud. (B. Eilman, stp: Härra Riigivanem, kas Teie olete ise oma ettepaneku vastu?) Variandi tagasilükkamisega langeb ära A. Kornell'i ettepanek.

Asun § 3. hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 3 vastu võetud.

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 4. Haiguskindlustust saavad riigiteenijad ja nende perekonnaliikmed sellelt riigiasutusest või ettevõttelt, kelle teenistuses riigiteenijad seisavad.

A. Schulbach (töer): Luban enesele selle paragrahvi juurde teha ühe puhttehnilise paranduse. Härra töö-hoolekandeminister selle seaduse I lugemisel juhtis tähelepanu selle peale, et tema arvates selles seaduses olevat suur puudus. Nimelt on arstiabiandmine jäetud ametiasutuste juurde. Tema arvates oleks selle seaduse teostamine palju otstarbekohasemalt ja ökonoomilisemalt läbi viidav, kui arstiabiandmine oleks koondatud ühte keskk kohta. I lugemisel, kus ma aruandjana esinesin, vaidlesin selle ettepaneku vastu. Kuid pärast järele kaaludes tulin arvamisele, et tõepoolest ei peaks valitsusele kitsendavaid piire ja raame tegema, kuidas arstiabi korraldada, vaid peaks jätma sel alal valitsusele vabad käed. Minul oli läbirääkimine töö-hoolekandeministriga. Härra minister arvas, et tuleks käesolev seadus praegu vastu võtta sarnasel kujul, ja lähemas tulevikus tuleks esitada selle seaduse muutmise seadus. Minu arvates ei oleks otstarbekohane seadust mõne aja pärast jälle muutma hakata ja sellepärast teen järgmise ettepaneku: vastu võtta § 4. juurde märkus, mis kõneleks järgmist: „Vabariigi Valitsusel on õigus arstiabiandmist koondada tervishoiu peavalitsuse kätte“. Paragrahv ise jääks muutmata ja arstiabiand-

mine oleks ikkagi asutuste eneste käes. Kui aga valitsus tarvilikuks peab arstiabiandmist koondada ühe keskasutuse kätte, siis oleks võimalik teha seda ilma seadust muutmata.

O. Gustavson (stp): Selles tehtud ettepanekus on kaks viga: kõigepealt oleme katsunud üldse sõidida märkuste tarvitamise vastu seaduse tekstis, vähemalt üldkomisjon ei ole ühtki märkust läbi lasknud. Teine viga on see, et meie seame siin teatud normi paragrahvis üles, aga ühtlasi tühistame selle märkusega. Seda võiks nimetada sõelaga vee kandmiseks, Ma arvan, siin on kõige parem sama efekti saavutamiseks — paragrahv 4. kustutada. Lugu on nõnda, et terve selle küsimuse teostamine oleneb eelarvest, ja summased tarvitatakse selle järgi, kuidas nad eelarves paigutatud. Tänavu aasta paigutas eelarvekomisjon kõik pensionisummad ühe ministeeriumi eelarvesse, nii et pensioni maksetakse välja ühest keskkohast. Nõndasama on Riigikogu teha — enesealgatusel või Vabariigi Valitsuse ettepanekul — missuguse ministeeriumi eelarvesse ta vastava krediidi üles võtab. Loomulik, et siis see ministeerium selle krediidi käsutaja on.

Sellepärast arvan, kui tahetakse see tee paremaks tunnustada, et haiguskindlustuse summad ühe ministeeriumi käsutusse anda, siis on õige § 4. tagasi lükata. Sellega saavutatakse see, mille peale härra Schulbach tähelepanu juhtis.

Juhataja M. Martna: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: Ei tarvita.

Juhataja M. Martna: Rkl. Schulbach'ilt on ettepanek, § 4. juurde võtta märkus: „Märkus. Vabariigi Valitsusel on õigus arstiabiandmist koondada tervishoiu peavalitsuse kätte“. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 19, vastu 16 häält, seega on ettepanek vastu võetud.

Panen § 4. ühes märkusega hääletamisele. (Hääletatakse.) § 4. poolt on 23 häält, vastu 24, seega on § 4. tagasi lükatud. (Hüüded: Sedelitega!) Nõutakse sedelitega hääletamist. (Hääletatakse.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: poolt on 38 häält, vastu 23 häält, erapooletuid 6, seega on § 4 ühes märkusega vastu võetud.

Aruandja K. Tamm kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega § 5 ja § 6.

§ 5. Käesoleva seaduse põhjal haiguskindlustuse asjas riigiasutustesse antavad paberid, sõlmitavad lepingud, esitatavad arved, samuti ka asutustest väljaantavad tõendused ja tunnistused on tempelmaksust vabad.

§ 6. Käesolevas seaduses nimetatud arstlike komisjonide ülesandeid täidavad, kui-võrd need ülesanded eriseaduste, seadluste või määrustega ei ole pandud muude eriorganite peale, riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioniseaduses ettenähtud pensioni komisjonid, millest aga neil juhtumistel osa ei võta linna- ja maavalitsuste hoolekandeosakondade esitajad.

Komisjonide liikmed saavad oma ülesannete täitmise eest tasu töö-hoolekandeministri poolt kindlaksmääratud alustel.

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 7. Arstiabi antakse järgmisel kujul:

1) esimest abi õnnetusjuhtumiste ja äkiliste haiguste korral;

2) ambulatoorilist abi;

3) kodus ravitsemist;

4) ravitsemist haigemajas ja arstimisasutustes täieliku ülespidamisega ja

5) arsti- ning ämmaemanda-abi enne sünnitamist, sünnitamise ajal ja peale sünnitamist.

Kui haige seisukord nõuab haige viimist ravitsusasutusse, arsti juurde või muusse ravitsuskohta ja selleks otstarbeks on tarvitatud liikumiseabinõusid, tasub ametiasutus poole sõidukuludest, õnnetusjuhtumiste ja äkiliste haiguste korral kõik tegelikud sõidukulud, kui sõidu tarvilikkuse kohta on esitatud ravitseva arsti tõendus.

Sõidukulud arvatakse järgmistel alustel: raudteel odavamama sõiduklassi ja laeval 2. klassi tariifi järgi, teistel liikumiseabinõudel kohaliku maksva tariifi järgi, hobustega maanteed mööda ühe postihobuse tariifi järgi.

A. Schulbach (töer): Selle paragrahvi teine lõige näeb ette: Kui haige seisukord nõuab haige viimist ravitsusasutusse, arsti juurde või muusse ravitsuskohta ja selleks otstarbeks on tarvitatud liikumiseabinõusid, tasub ametiasutus poole sõidukuludest. Erand on tehtud kahel juhtumisel, nimelt õnnetusjuhtumiste ja äkiliste haiguste korral, missugusel korral riigiasutus kannab kõik tegelikud sõidukulud, kui sõidu tarvilikkuse kohta on esitatud ravitseva arsti tõendus. Minu äranägemise järgi ei käi nende kahe juhtumise hulka kolmas juhtumine, mis peaks olema just esimeses joones ette nähtud; see on, kui riigiteenija vigastatud saab oma ametikohuste täit-

misel, mitte õnnetusjuhtumise läbi, vaid kuritahtliku kallalekippumise läbi, siis kui riigiteenija riigivarandust kaitstes saab oma kohustetäitmisel kallaletungimise ohvriks. Seda ei saa õnnetusjuhtumiste hulka arvata, sest õnnetusjuhtumine on see, kui revolver kogemata lahti läheb. (J. Holberg: põl: See on teenistuskohuste täitmine.) Samuti ei saa seda äkiliseks haiguseks lugeda. Teenistuskohuste täitmine ei ole aga selles paragrahvis ette nähtud, ja ma kardan, et just neil juhtumistel, kus riigiasutus tõsiselt kohustatud peaks olema oma teenija eest hoolitsema, kui viimane kuritahtliku kallaletungimise ohvriks, selle paragrahvi redaktsiooni järgi tarvilikul korral ei saa riigiasutus seda kulu enese peale võtta. Sellepärast panen ette, sõnade „õnnetusjuhtumiste ja äkiliste haiguste“ järele võtta sõnad „samuti ka teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste“.

See terminoloogia, mis ma juurde lisan, on kooskõlas käesoleva seaduse § 16., kus on ette nähtud need juhtumised, mille järgi teenistuskohuste täitmisel saadud haavad, vigastused ja haigused peavad olema tõestatud ametikoha kirjaliku tunnistusega. Ma olen kuulnud mõneltki poolt arvamist, et siiski oleks ehk võimalik kohustetäitmisel kallaletungimise ohvrit arvata õnnetusjuhtumiste ohvriks. Ma arvan, et see juba sellepärast väga kahtlane on, et seaduseelnõu terminoloogia alal ühtlus peab olema. Kui § 16. kõneldakse teenistuskohuse täitmise ohvriks langemisest, siis peaks juba selguse mõttes seda ühtumist ka siin eraldama. Sellepärast loodan, et Riigikogu minu paranduse vastu võtab.

Juhataja M. Martna: Aruandja on ettepanekuga ühinenud. Häälendamisele tuleb § 7. ühes rkl. Schulbach'i parandusega. (Hääletakse.) Nähtava enamusega on § 7. ühes parandusega vastu võetud.

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 8. Paragrahv 7. ettenähtud arstiabi antakse riigiteenijatele ja nende perekondadele tasuta, välja arvatud selles paragrahvis p. p. 3. ja 4. tähendatud arstiabi, mille kuludest kakskümmend protsenti riigiteenija enda kanda jääb.

Tarvitab aga riigiteenija ehk tema perekond arstiabi saamiseks asutuse poolt sisseseatud või üüritud ambulatooriumi ehk asutuse teenistuses seisvat kindlapalgalist arsti, jäävad arstimise kulud täielikult riigi kanda.

Töö-hoolekandeminister J. Masing: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesolev seaduseelnõu näeb ette riigiteenijatele arstiabiandmist väga mitmesugusel kujul. Siin on ambulatoorne ja kodune arstiabi, arstimine haigemajades, ise oma ambulatoorium ja palgaliste arstide ametisse palkamine. Kuid see mitmekesidus võimaldab mõnda väärnähtust ja liialdust. Sellepärast on niihästi Vabariigi Valitsus kui ka sotsiaalkomisjon mõnesugustel juhtumistel ette näinud, et osa arstiabi kuludest tuleks riigiteenija enda kanda jätta. Sotsiaalkomisjon leidis, et arstimise kuludest haigemajas tuleb 20% jätta riigiteenija enese kanda. Kuna aga Vabariigi Valitsus leiab, et ambulatoorsest arstiabiandmise kuludest tuleks 20% jätta riigiteenija enese kanda. Nimelt järgmistel põhjustel: haigemajadesse paigutatakse kõigil juhtumistel, kui tõsine viga ja väga raske haigus on. Haigemajades aga ei hoita haigeid kauem, kui see hädatarvilik. Siin ei või liialdusi ega väärnähtusi ette tulla, kuna ümberpöörduvalt, ambulatoorse arstimise juures võivad väärnähtused ette tulla, mitte haigete ja riigiteenijate, kui just arstide poolt. Nende ärahoidmiseks soovitab Vabariigi Valitsus just ambulatoorse arstimise kuludest 20% riigiteenija kanda jätta. Sellepärast on mul au Vabariigi Valitsuse nimel esitada § 8. vastuvõtmiseks järgmisel kujul: „§ 7. ettenähtud arstiabi antakse riigiteenijatele ja nende perekondadele tasuta, välja arvatud selles paragrahvis p. p. 2. ja 3. tähendatud arstiabi, mille kuludest kakskümmend protsenti riigiteenija enda kanda jääb. Tarvitab aga riigiteenija ehk tema perekond arstiabi saamiseks asutuse poolt sisseseatud või üüritud ambulatooriumi ehk asutuse teenistuses seisvat kindlapalgalist arsti, jäävad arstimise kulud täielikult riigi kanda“.

B. Eilman (stp): Austatud Riigikogu liikmed! Käesolev paragrahv näeb ette, et arstiabiandmise kuludest langeb osa riigiteenija enese kanda. Sotsiaalkomisjonis sel puhul räägiti väga palju, nii hästi ühelt kui teiselt poolt, ja toodi ette näiteid, ja ka täna siit kõnetoolilt tähendas töö-hoolekandeminister, et senine korraldus õieti mitmekesiselt liialdusi võimaldab. Kahjuks ei toodud ühtki näidet komisjoni liikmete kui ka töö-hoolekandeministri poolt. Töö-hoolekandeminister toetab Vabariigi Valitsuse redaktsiooni, mille järgi tuleks riigiteenijal enesel maksta 20% ambulatoorilise arstiabi eest, kui ka kodus ravitsemise puhul.

Ma tahaksin selle kohta niipalju tähendada, et ambulatoorne arstiabi isegi vanal Vene ajal oli võimaldatud mitte ainult riigitee-

nijatele, vaid isegi mitmes kohas olid loodud ambulatooriumid kõikidele kodanikkudele kasutamiseks, tähendab arstiabi võis saada ka see, kes riigiteenija ei olnud. (Töö-hoolekandeminister J. Masing: Need on semstvo kubermangudes.) Peterimaal oli ka. (J. Holberg, põl: Peterimaal semstvo haigemajadesse ei võetud riigiteenijaid.) Just, härra Holberg, riigiteenija oli seesama kodanik ja ta võis seda kasutada. (Vahelhüüe J. Holberg'i, põl poolt.) Seal võisid inimesed aga kergelt arstiabi saada, kas näiteks peavalu või kergete haavamiste puhul. Mitte üksi raskete haiguste puhul ei antud seal abi, nagu härra Holberg tähendas, see ei ole õigus. Ma tunnen hästi ambulantsi ja võin sellepärast öelda, et seal ei olnud küll kõige parem korraldus, kuid vaesemal inimestel oli neist ikkagi palju kasu! Kui nüüd küsida, kas on otstarbekohane ambulatoorse arstiabi eest riigiteenijail maksu võtta, siis vastaksin mina — ei. Meie teame, et ambulatooriumis tasu on õige väike, kui ma ei eksi — Tallinnas esimene kord 60 marka, järgnevad korrad 30 marka. Kui sellest 20% võtta, siis see arvestamine läheb palju rohkem maksma, kui riik tulu saab. (Töö-hoolekandeminister J. Masing: Ambulatoorne ei ole mitte ainult arstiabi ambulatooriumis, vaid üldse kodus arstide juures, kuhu haige läheb omal jalal!) See on kuidas Teie, härra minister, seda mõistate. Aga vähemalt komisjonis mõisteti ambulatoorse tasuna mitte seda, et arsti juurde koju minna ja seal abi vajada. Nii olgu pealegi sarnane seisukord, kui härra minister ette toob. Minu arust tuleks võtta küsimust puht otstarbekohasusest ja praktilisest seisukohast. On kõneldud, et osa arstiabikuludest peaks riigiteenija peale langema. Senise korralduse järgi oli arstiabi tasuta ja kui nüüd äkitselt mingisugune meelemuutus tuleb ja arstiabi pannakse tasu alla, siis haavab see võimatult riigiteenijaid. Meie teame, et riigiteenijate palgad, võrreldes praeguse elukallidusega, ei ole sedavõrt tõusnud. Aga teame ka seda, et arstide tasu iseenesest, mis nüüd seni tarvitatud, vaadates riigi eelarvest, ei ole kuigi suur. Kuigi komisjonis rkl. Toomel avaldas suurt imestust kõrgete arstiabikulude üle, mis eelarvesse võetud, siis tõi rkl. Schulbach kauris täpsed andmed ette, näidates, et see nii kõrge ei olegi. Seda ütles ka ministeeriumi esitaja Nerep. (Vahelhüüe A. Toomel'i, põl poolt.) Härra Toomel, Teie poolt ettetoodud protsent lükati igaviisi ümber. Tõsi küll, et üksikutes ministeeriumides

on ravitsuse protsent kõrge, kuid see tuleb sellest, et seal on ametnikkude ja teenijate arv liig väike. Võtame näiteks riigikantselei, seal on ametnikke vähe ja arusaadav, kui mõni ametnik haigeks jääb, siis selle eelarveosa juures teeb see suurema protsendi välja. Aga ühe suurema ministeeriumi, näiteks teedeministeeriumi juures, on see protsent väiksem. Tegelikult on seal töö iseloom võrreldes riigikantseleiga palju raskem, kuid ei saa võrrelda sellest seisukohast, vaid peab vaatama, kuipalju on ametnikke ja teenijaid, mispärast protsent kõrgem on. Komisjonis võeti vastu parandus, et haigemajades ravitsemise eest peab riigiteenija kandma 20%. See on päris ebaloomulik nähtus. Härra minister tõi põhjusi ette, et haigemajas kunagi ei peeta haigeid, kellel ei ole haigemajas olemiseks tarvidust. On haige seisukord sedavõrt paranenud, et ta võib kõndida, siis ei peeta teda enam haigemajas, vaid kirjutatakse sealt tingimata välja, kuigi ta veel teatud arstiabi tarvitab. Meil ei ole nii suuri haigemajad, ja seal võib suurel hulgal haigeid vastu võtta, vaid meie haigemajad on piiratud, ja loomulik, et kui inimene natukenegi paranenud on, kui ta võib omal jalal käia, siis kirjutatakse ta haigemajast välja. Siin ei või juttugi olla liialdustest, sest et arstid ei võimalda liialdusi. Öeldakse, et kodus ravitsemisel võivad ette tulla liialdused. Kuid ma ei saa aru, missugused liialdused võivad siin olla. Kui öeldakse, et haige simuleerib, siis peab ütleva, et arst ei seisa oma ülesannete kõrgusel, ta ei tunne oma asja, kui laseb haiget simuleerida. Teiselt poolt tähendaks see väide umbusaldust arstide vastu. Mina ise olen riigiteenistuses seisnud ja olen arstiabi tarvitanud ja tean, et arst ei vabasta haiget igal põhjusel teenistusest, ainult äärmisel korral ja tõsistel haigusjuhtumistel. Sellepärast ei saa sellest juttu olla, et siin võiksid liialdused tulla, arstid ei võimalda neid liialdusi.

Komisjonis räägiti sellest, et võib sarnaseid juhtumisi ette tulla, kus üks arst ei leia, et riigiteenija haige on, ning viimane pöörab veel teise ja kolmanda arsti poole. Kuid ma ei usu, et need on sagedad juhtumised. Ja kui üksikud juhtumised on ette tulnud, siis ei tohiks selle juures imestust avaldada. Võtke meie viimased statistilised andmed, siis näete, et meil on suurel määral liisikus maad võtnud. Kui inimene tunneb kopsude haigust, ja kui arst ütleb, et temal on kopsukatarr või tiisikus, siis muidugi tahab ta teise arsti käest järele pärida, kas ta tõesti haige on. Kuid neid juhtumisi ei tule suuremal arvul ette.

Kõigil neil põhjustel panen ette, võtta § 8. järgmises redaktsioonis: „§ 8. Paragrahv 7-das

ettenähtud arstiabi antakse riigiteenijatele ja nende perekondadele tasuta“.

7. Riigikogu Juhataja **M. Martna:** järgmise koos- Sõna on korra kohta juhatause liikmel härra Penno'l.
oleku aja ja päevakorra kindlaksmääramine.

Abiesimees **R. Penno:** Riigikogu juhatause nimel teen ettepaneku, pidada homme kell 5 p. l. Riigikogu koosolek, päevakorda võttes riigiteenijate haiguskindlustusseadus — III lugemisel ning käesoleva koosoleku päevakorra-punktid vastavatel lugemistel.

Juhataja **M. Martna:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Homme on kell 5 p. l. koosolek.

Kuulutan veerandtunnilise vaheaja.

Vaheaeg algab kell 19.15 min.

Pärast vaheaega jätkub koosolek kell 19.35 min.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund.**

Sekretäri kohal sekretär **M. Juhkam.**

8. Riigiteenijate haiguskindlustusseadus — II lugemisel. (Punkt 6. järg.) Juhataja **K. Einbund:** Riigikogu koosolek kestab edasi.
A. Schulbach (töer): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tahaksin kõigest hingest toetada ettepanekut,

mille tegi rkl. härra Eilman §7. juurde, et antaks arstiabi riigiteenijatele ja nende perekondadele tasuta. Mina arvan, et selleks on mõjuvad põhjused. Kõigepealt tuleb arvesse võtta, et seni oli riigiteenijatel arstiabi täiesti tasuta. Kui nüüd tahetakse läbi viia mingisugune pooletera süsteem, kus valitsus ja riigiteenijad kahasse kannaksid need kulud, siis on see suur tagasiminekuks. Ja mina arvan, et igal tagasiminekul peab olema oma tungiv põhjendus. Meie ei tohi unustada, et meie riigiteenijate õlul seisab suur osa vastutust meie riigi julgeoleku eest. Tuletame ainult meelde üht sündmust 1. detsembril, kus kommunistide salgad olid telefonikeskjaama sisse tunginud, ja kus üks energiline telefonipreili oskas õigel ajal ukseid sulguda, abi välja kutsuda ja selle läbi meile palju head tõi ja suured raskused meie riigil ära hoidis. See preili oli riigiteenija, ja ma tahaksin uskuda, et meie riigiteenijad ka tulevikus oma kohuseid truult täidavad. Aga kui meie seda neilt nõuame ja tahame, siis peame vaata-

ma, et mitte ilma põhjusega kitsendusi neile ei teeks. Peavad põhjused olema, kui seda teeme. Missugused oleksid siis need tungivad põhjused, mis sunniksid meid selle paragrahvi juures tagasi minema, mis sunniksid arstiabi pooletera peale üle viima?

Ma kuulsin väga hea meelega, et töö-hoolekandeminister käesoleva seaduseelnõu I lugemisel tähendas, et õieti peaks meie riigiteenijate arstiabi olema tasuta. Ma kartsin, et eksisin kuulmises, ja sellepärast oli mul pärast juhus selle üle härra töö-hoolekandeministriga läbi rääkida, ja ta kinnitas veel kord, et tõesti riigiteenijate arstiabi peaks olema tasuta ja arwab, et see on ka ligemas tulevikus läbiviidav siis, kui arstiabiandmine saab korraldatud mitte iga ametiasutuse juures üksikult, vaid siis, kui valitsusele võimalus antakse seda koondada ühe keskkoha juurde. Mu härrad, ma tegin sellekohase ettepaneku eelpool, vastava paragrahvi juures, mille järgi valitsusel nüüd võimalus on keskendada arstiabiandmist ühe keskkoha juurde. See parandus võeti vastu. Ma tahaksin nüüd loota, et härra töö-hoolekandeminister tuleb ja toetab seda ettepanekut, et arstiabi oleks tasuta. Põhjuseks, mispärast üks osa arstiabikuludest riigiteenija enda kanda taheti jätta, nagu sotsiaalkomisjonis selgus, oli see, et kardeti, et meil arstiabi tarvitamise juures liialdusi võib tulla. Teiseks kõneldi, et arstiabi tasuta korraldus võib riigile ülesaamatu suuri kulusid peale panna. Jällegi oli mul heameel kuulda härra töö-hoolekandeministri arvamist, et käesolev seaduseelnõu selles mõttes mingisugust kokkuvõtet ei anna, vaid et riigiteenijate juurde maksust loodetav kokkuvõtet kaduma läheb mõnesuguste väärnähtuste mõjul, mida praegu raske ette näha. Ma kinnitasin kogu aeg sotsiaalkomisjonis seda sama, et arstiabikuludest osa riigiteenija enese kanda jätmise tõepoolest mingisugust kokkuvõtet ei anna. Valitsusel mingisuguseid andmeid selle kohta esitada ei olnud, et see tõesti kokkuvõtet annab, ja ma rõõmustan väga, et härra töö-hoolekandeminister vähemalt eraviisil seda kinnitas. Sellepärast minu arvates ei ole ühtki tõsist põhjust selleks, et peaksime senimaksitud arstiabiandmise viisist loobuma ja uue korra kas ehk lühikeseks ajakski maksuma panema, mis meie riigile sugugi kokkuvõtet ei anna, küll aga suurt rahulolematust võib tekitada meie riigiteenijate ringkonnas, samuti korruptsiooni tekitada oma tarvitamise juures ja kõige viimaks võib suurendada meie kantsleilist asjaajamist. Sellepärast ma tahaksin kõigest hingest loota, et Riigikogu lepiks selle parandusega, mis rkl. härra Eilman tegi, ja selle vastu võtaks. Kuid ma kardan, et palju neist

sõnadest, mis siin täna räägitakse, kurtidele kõrvadele räägitakse, sest paljud Riigikogu liikmed on juba varem kindlale otsusele jõudnud ja tuleb sellega arvestada, et vist see küsimus rühmades ära otsustatud on. Pean omaks kohuseks sellepärast paragrahvi juurde selleks juhtumiseks, kui rkl. Eilman'i ettepanek tagasi lükatakse, mõnesuguseid parandusi teha. Kõigepealt toetaksin ma sarnasel korral, kui rkl. Eilman'i parandus tagasi lükatakse, kõigest hingest töö-hoolekandeministri ettepanekut, et arstiabi, mis antakse haigemajades, maksu alla ei käiks. Siin on härra töö-hoolekandeminister küllalt põhjalikult need motiivid ette kandnud, et haigemajades kuritarvitusi olla ei saa ja sellepärast ei ole mõtet ühte osa kuldudest riigiteenijate enda kanda jätta. Ma vaidlen aga sellele vastu, et ambulatoorne arstiabi maksu alla tahetakse panna. Mispärast? Minu arvamise järgi tuleb iga viga parandada siis, kui õige aeg on. Ma arvan, arstiabiandmine ei ole lõbuasi, nagu mõni kinosse minek. Ma ei ole ka kuulnud, et meil arvamisest ollakse, et rahva tervishoiule kahju võib teha, kui inimesed arsti juures käivad. On vast parem, kui riigiteenijad õigel ajal arsti poole pööravad, et haigus juba alguses kerge vaevaga saaks välja arstitud, kui et lastakse haigus kaugemale minna, mis nõuab pikemat ravitsemist sanatooriumides. Igatahes läheb sanatooriumis arstimine riigile palju kallimaks maksma ja ei anna nii häid tagajärgi kui see arstimine, mis aegsasti ette võetakse. Sellepärast on minu arvamine: paranda siis, kui paras aeg on; ära hakka katust siis parandama, kui ta juba lagununud ja mäda, vaid siis kui alles väike auk on. Selles mõttes peaks vist küll valitsuse käest nõudma, et ambulatoorne arstiabi oleks tasuta. Ma saan aru, kui vaieldakse selle üle, kas kodune arstiabi peaks maksuta olema, — kodune arstiabi läheb kallimaks, tuleb juurde arvata sõiduraha. — Võib olla, kui Riigikogu enamus tarvilikuks leiab, siis võiks ehk koduse arstimise maksu alla panna, aga ambulatoorne arstimine peaks prii olema. Ma tuletan meelde, et kõigis kultuurriikides, isegi endisel Venemaal, püüti selle poole, et ambulatoorne arstiabi peaks olema tasuta kõigil kodanikkudel. Minu arvates seda, mida teised riigid kõigile kodanikkudele püüavad võimaldada, peaksime meie vähemalt oma riigiteenijatele võimaldama. Ma tuletan meelde, et iga hea riigiteenija väljaõpetamine läheb riigile väga kalliks maksma, sellepärast on riigil tähtis, et ta saaks võimalikult kaua hoida riigiteenijat... (J. Holberg, põl: Kas Teie võtate pensioniseadusel jalad alt ära selle hoidmisega?) Ei võta. Minu arvates, kui teie riigiteenija aegsasti välja arsite,

enne kui ta raskemalt haigeks jääb, siis võib ta kauem vastu pidada. Ja selles mõttes on riik huvitatud sellest, et arstiabiandmine riigiteenijale kättesaadav oleks.

Teine minu parandus, mille tahtsin teha sarnasel korral, kui härra Eilman'i ettepanek tagasi lükatakse, on öieti sama, mille ma tegin eelmise paragrahvi juures: et neile riigiteenijaile, kes oma ametikohuste täitmisel kuritahtlikkude kallaletungimiste ohvriks langevad, arstiabi prii oleks. Eelmises paragrahvis võtsime vastu otsuse, et sõidukulud on sarnasel korral priid, järgmises paragrahvis on öeldud, et ka arstirohud on priid, aga selle kohta, et arstiabi ise oleks prii, ei ole kuskil midagi öeldud. Ma arvan, otstarbekohasuse mõttes oleks tarvilik, et sellesse paragrahvi see mõte sisse võetaks, ning usun, et aruandja selle minu ettepanekuga ühineb, nagu ta eelmise paragrahvi juures ühines.

Ühtlasi pean oma kohuseks tähelepanu juhtida sellele, et komisjoni poolt esitatud eelnõus väikene eksitus on tulnud. Nimelt jättis komisjon ambulatoorse arstiabi priiks, aga selle paragrahvi teine lõige jäi niisuguseks, nagu oleks ambulatoorne arstiabi ka tasu eest, ja sellepärast jäi üks lisalause siia sisse. Selle paragrahvi teine lõige lausub: „Tarvitab aga riigiteenija või tema perekond arstiabi saamiseks asutuse poolt sisseseatud või üüritud ambulatooriumi või asutuse teenistuses seisvat kindlapalgalist arsti, jäävad arstimisekulud täielikult riigi kanda.“ On selge, et sõnad „arstiabi saamiseks asutuse poolt sisseseatud või üüritud ambulatooriumi või“ on liigsed.

Mina teen ettepaneku, paragrahvi teine osa vastu võtta järgmisel kujul: „Teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste puhul jäävad arstiabi kulud täiesti riigi kanda, samuti ka juhtumistel, kus riigiteenija või tema perekond tarvitab arstiabi saamiseks ametiasutuse enese või tervishoiu peavalitsuse poolt sisseseatud või üüritud ambulatooriumi või selleks ametisse seatud kindlapalgalist arsti.“

Muidugi mõista, kui Riigikogu otsustab, et ambulatoorne arstiabi maksuta on, siis tuleksid sõnad „sisseseatud või üüritud ambulatooriumi“ välja jätta.

Juhataja K. Einbund: Sõna on rkl. Pesur'il.

E. Pesur (tp) kohalt: Ei tarvita. Ühinen rkl. Eilman'i ettepanekuga.

K. Tonkman (põl): Austatud Riigikogu liikmed! Eraelus on täiesti arusaadav ja rõõmustav, kui iga ettevõtte oma teenijate eest

hoolitseb, kuidas see temal võimalik on ja tema rahakotile vastab. Kuid praegusel korral, nimelt riigiteenijate haiguskindlustusseaduse juures, tuleb seda seisukohta kahelt seisukohalt valgustada. Ühelt poolt, kus valitsus esineb siin hea peremehena, et riigiteenijatele arstiabi niisugusel kujul kindlustatud peab olema, nagu käesolevas seaduses ette nähtud, — mis aga riigikassale suured kohustused peale paneb. Põllumeeste rühma poolt tehtud parandused lükati tagasi, mis käisid riigiteenijate perekonna koosseisu kohta. Riigiteenija, kui niisugune, kes riigiteenistuses isiklikult, on arusaadav, et tema otsekohe õigustatud on haiguse korral arstiabi saama. Kuid käesolev seadus läheb laiemale ja näeb ette võimaluse ka teistel isikutel, kes riigiteenija perekonnaliikmete hulka kuuluvad, riigi kulul arstiabi saada. Siis oleks õiglane, et arstiabiandmist peaks piirama. Ei saa sellest seisukohast välja minna ja eraettevõtteid eeskujuks võtta, sest eraettevõtjal on oma rahakott, kuna siin maksumaksjate rahakotist välja antakse. Seda peaks eriti § 8. juures arvesse võtma. Siin peaks sellele seisukohale jääma, et kui riigiteenijatel on õigus arstiabi saada, siis just eestkätt neil, kes teenistuses. Kuna aga kahjuks see seadus laiemale alusele läheb, siis peaks sellega arvestama, et need inimesed ei oleks õigustatud arstiabi rohkem saama riiklikust seisukohast vaadates, kui palju võimalik on anda, kui palju mitte, ja ma leian, et need nõudmised, mis ette pandud, on liialdused. § 8. nimetab et „paragrahv 7. ettenähtud arstiabi antakse riigiteenijatele ja nende perekondadele tasuta, välja arvatud selles paragrahvis p.p. 3. ja 4. tähendatud arstiabi, mille kuludest kakskümmend protsenti riigiteenija enda kanda jääb.“ Meil öeldakse, et ei tohiks midagi riigiteenija enese kanda jääda, vaid tuleksid riigikassast kõik kulud välja maksta. Siin on öeldud, et mitte üksi riigiteenija ise, vaid tema perekond, vanadisad ja vanademad peavad riigikassa kulul arstiabi saama, riigiteenija kuulub oma perekonnaga nagu terve kolleegium arstiabi alla. Kuid mina ütlen, see nõudmine on liig, ja küsimus tõuseb, kas meie üldse suudame niisugusel korral kõige hädalisemaid väljaminekuid teha. Siin tuleks Riigikogul tõsiselt peatuda ja vaadata, et meie ei saa ainult seadusi välja anda ühe rahvaklassi kasuks, see on riigiametnikkude kasuks, vaid meil on tarvis ka teiste rahvaklasside eest hoolt kanda ja vaadata, kui palju võimalik on ka neile anda. Minu arusaamise järgi tuleks nii seada, et igauks ise teatud protsendi kannab arstiabikuludest, mitte aga kõik riigikassa kanda jätta. Kui riigieelarvet, mis käesoleval aastal vastu võeti, lehitseda, siis selgub, et

4 miljardit marka ainult palkadeks kulub, peale selle arstiabi ja teised kulud, mis järjekindlalt kasvavad, siis küsime, kui palju meie siis õieti maksta suudame. Läheme maale, väikepõllumehe, asuniku juurde, vaatame nende majanduslikku seisukorda, nende arstiabiandmise viise, nende võimalusi ja neid arstimisviise, mis seal tarvitatakse, siis peaks Riigikogul küllalt selge olema, et seda seadust niisugusel kujul vastu võtta ei või. Kui siin asunikude rühm eriti on ka selle seaduse laiaulatuslikkuse poolt hääletanud, siis peaks sellel rühmal küllalt seisukord kindel olema, kui kaugele on teie valijate arstiabi kindlustatud, kui kaugele teie selles küsimuses minna tahate. Ei saa öelda, et maal arstiabi korras oleks. See on väga puudulik, otse kättesaamatu ja väga kallis. On väga palju küsimusi, mis lahendada tarvis, tehke seda jõukohaselt. Kui maale lähete, siis räägite maal teist keelt, kui siin Riigikogus. Usun, et see õpetus, mis räägiti maal, oleks teie õige seisukoht, kus teie oma valijatele seisukohti väljendate. Mis meie oma valijatele ütleme, mida püüame ka läbi viia, aga seda nii palju suudame läbi viia, kui palju teie toetate. (Vahelhüüded.) Öelge, kuidas selle „Maa“ häälega lugu on? Öelge, kui palju see „Maa“ hääle suudab arstiabi maal kindlustada? Ärge rääkige kaht keelt. Siin tulete ja räägite teist keelt, maal räägite teist keelt. (Vahelhüüde keskelt: Tonkman on ärimeeste hääle.) Mul ei ole äri, ei ole kunagi olnud. Aga olge head, öelge ära, kuivõrt arstiabi on kindlustatud asunikkude taludes, mille esitajad teie praegu Riigikogus olete. Kõnelege ka sellest, kuidas inimene maal peab viletsusse ära surema, aga tal ei ole 100 marka telefoni eest maksmiseks, et arsti kutsuda, arstile maksta töötasu. Härrad asunikud, võtke ka seda seisukorda arvesse. Maal on see viletsus olemas. Aga ärge salake seda viletsust maha, mis maal praegu olemas.

Töö-hoolekandeminister J. Masing: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse nimel on mul au teatada, et valitsus ühineb selle osaga rkl. Schulbach'i ettepanekust, kus see räägib riigiteenijate vigastustest, mis on saadud teenistuskohuste täitmise ajal.

Juhataja K. Einbund: Ma avaldan ettepanekud. Rkl. Eilman paneb ette, võtta § 8. vastu järgmiselt: „§ 7. ettenähtud arstiabi antakse riigiteenijatele ja nende perekondadele tasuta.“ (Hulgalised kõnelemised kohtadelt.)

Riigikogu liikmed Sikkar ja Tonkman, palun korda pidada.

Vabariigi Valitsus paneb ette, võtta § 8. järgmiselt: „Paragrahv 7. ettenähtud arstiabi antakse riigiteenijatele ja nende perekondadele tasuta, välja arvatud selles paragrahvis p.p. 2. ja 3. tähendatud arstiabi, mille kuludest 20% riigiteenija enda kanda jääb. Tarvitab aga riigiteenija ehk tema perekond arstiabi saamiseks asutuse poolt sisseseatud või üüritud ambulatooriumi, ehk asutuse teenistuses seisvat kindlapalgalist arsti, jäävad arstimise kulud täielikult riigi kanda.“

Rkl. Schulbach paneb ette juhtumiseks, kui rkl. Eilman'i ettepanek vastu ei võeta, § 8. teine lõige vastu võtta järgmiselt: „Teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste puhul jäävad arstiabikulud täiesti riigi kanda, samuti ka juhtumistel, kus riigiteenija või tema perekond tarvitab arstiabi saamiseks ametiasutuse enese või tervishoiu peavalitsuse poolt sisseseatud või üüritud ambulatooriumi või selleks ametiseseatud kindlapalgalist arsti.“

Edasi paneb rkl. Schulbach ette, § 8. kolmandas reas kustutada sõnad: „ja 4“. Lõpüsõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: Komisjoni nimel võin ühineda ainult selle ettepanekuga, mille rkl. Schulbach tegi § 8. teise lõike kohta.

Juhataja K. Einbund: Ma kavatsen hääletada järgmiselt: kõigepealt kõige kaugema ulatusega — rkl. Eilman'i ettepanek, siis järgmisena valitsuse ettepanek ja kõige lõpuks rkl. Schulbach'i ettepaneku, millega § 8. teise lõike osas aruandja ühines.

Asun rkl. Eilman'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Asun Vabariigi Valitsuse ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud, seega langeb ära rkl. Schulbach'i ettepanek 3. reas kustutada „ja 4“.

Panen hääletamisele § 8. töö-hoolekandeministri poolt ettepanekud kujul ühes rkl. Schulbach'i parandusega teise lõike kohta. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 8. vastu võetud. (J. Tõnisson, rhv: Tähendab, valitsuse ettepanekut muudetakse teises lõikes.)

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 9. Teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste puhul antakse riigiteenijatele arstirohud, sidumisabinõud ja teised arstimis-

vahendid, seal hulgas ka need, mis määratud on alaliste kehaliste puuduste kõrvaldamiseks, tasuta. Kõigil teistel juhtumistel jääb arstirohtude, sidumisabinõude ja muude arstimisvahendite kulust viiskümmend protsenti riigiteenija enda kanda, välja arvatud rohud ja sidumisabinõud, mis välja antud arstimise puhul haigemajades.

B. Eilman (stp): Väga austatud Riigikogu liikmed! Kuigi § 8. vastu võeti sel kujul, et riigiteenijad peavad 20% arstiabi tarvitamise eest maksma, oleks täiesti ülekohtune, kui arstirohtude ja sidumisvahendite eest ka riigiteenija peaks maksma. Kui räägiti liialdustest arstiabitavitamise juures, siis ei saa mingisugust kahtlust olla, et arstirohtude tarvitamise juures liialdusi ette tulla ei või. Ma ei tahaks pikemalt hakata põhjendama seda, mis pärast arstirohte tuleks anda tasuta, aga ma julgen tähendada niipalju, et Vabariigi Valitsuse poolt esitatud eelnõus oli ette nähtud, et arstirohud ja sidumisvahendid antakse igal juhtumisel tasuta. Sellepärast teen ettepaneku, § 9. vastu võtta Vabariigi Valitsuse poolt esitatud kujul.

Töö-hoolekandeminister J. Masing: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse nimel on mul au esitada § 9. järgmiselt: „Teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste puhul antakse riigiteenijatele arstirohud, sidumisabinõud ja teised arstimisvahendid, seal hulgas ka need, mis määratud on alaliste kehaliste puuduste kõrvaldamiseks, tasuta. Kõigil teistel juhtumistel jääb arstirohtude, sidumisabinõude ja muude arstimisvahendite kuludest 20% riigiteenija enda kanda, välja arvatud rohud ja sidumisabinõud, mis välja antud arstiseaduse §359. (Sead. k. XIII k. 1913. a. väljaanne) põhjal asutatud apteekidest ning arstimise puhul ravitsusasutustes.“

Nii et see paragrahv on sõna-sõnalt sama, mis sotsiaalkomisjoni poolt esitatud, ainult protsendimäär läheb lahku, nimelt soovitab Vabariigi Valitsus 50% asemel riigiteenijate kanda jätta 20%. Ühtlasi näeb see paragrahv ette ka korra, kus võib täiesti maksuta arstirohte saada.

Juhataja K. Einbund: Rkl. Eilman'ilt on ettepanek, § 9. võtta järgmiselt: „§ 9. Ühes arstiabiga antakse arsti ettekirjutuse järele tasuta: 1) arstirohud ja 2) sidumisabinõud. Muid arstimisvahendeid, eriti neid, mis määratud on alaliste kehaliste puuduste kõrvaldamiseks, antakse riigi kulul teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste puhul.“

Vabariigi Valitsuselt on ettepanek: „§ 9. Teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste puhul antakse riigiteenijatele arstirohud, sidumisabinõud ja teised arstimisvahendid, seal hulgas ka need, mis määratud on alaliste kehaliste puuduste kõrvaldamiseks, tasuta. Kõigil teistel juhtumistel jääb arstirohtude, sidumisabinõude ja muude arstimisvahendite kuludest 20% riigiteenija enda kanda, välja arvatud rohud ja sidumisabinõud, mis välja antud arstiseaduse § 359. (Sead. k. XIII k. 1913. a. väljaanne) põhjal asutatud apteekidest ning arstimise puhul ravitsusasutustes.“

Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: Komisjoni nimel ei saa esitatud ettepanekutega ühineda.

Juhataja K. Einbund: Aruandja esitatud ettepanekutega ei ühine. Asun rkl. Eilman'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Asun Vabariigi Valitsuse ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud, seega on § 9. vastu võetud töö-hoolekandeministri poolt ettepanekud kujul.

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 10. Ravitseva arsti ettekirjutusel patenteeritud arstirohtude tarvitamise, kiirtega läbivaatamise ja arstimise, elektriseerimise, masseerimise ning laboratooriumi analüüsi kulud tasub vastav asutus töö-hoolekandeministri poolt kokkuleppel rahaministriga antud määrustega maksmapandud tasunormide alusel.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud arstiabi ja arstirohtude eeltähendatud viisil normeeritud kuludest jääb kakskümmendviis protsenti riigiteenija enda kanda, välja arvatud laboratooriumi analüüsi (variant: ja kiirtega läbivaatamise) kulud, mis riigiteenijatele täielikult tasutakse.

B. Eilman (stp): Panen ette, § 10-da teine lõige kustutada. Ettepanekut tahaksin peasjalikult põhjendada sellega: Viimastel aastatel on eriliseks arstimisvahendiks saanud meil elektriga arstimine, näiteks masseerimine, elektriseerimine ja kiirtega läbivaatamine. Kiirtega läbivaatamise juures saab haigne kindlaks teha, samuti vereproovi võtmise läbi. Meie teame väga hästi, et röntgeni kiirtega läbivaatamine maksab 600—800 marka. On arusaadav, kui sellest riigiteenija kanda langeks 25%, mis teeks 200 kuni 300 marka, siis oleks see väga raske riigiteenijale. Pealegi

tuleb röntgeni kiirtega läbivaatamist korrata, et jälgida, kuidas haiguse paranemine areneb. Riigil on võimalik endal sisse seada tarvilik kabinett, ja see kulu oleks võrdlemisi väike. (M. Laarman, põl: Mis see maksma läheb?) Härra Laarman, see läheb maksma vähemalt pool vähem, kui praegu erakabinetites kiirtega läbivaatamine. Sellepärast olen mina arvamisel, et meie ei või uuema aja arstimismeetodile takistusi teha, vaid seda tuleks laiendada, sest ka teistes riikides on rohkem üle mindud uuemaaja arstimisviisi peale.

Juhataja K. Einbund: Rkl. Eilman paneb ette, § 10-da teine lõige kustutada.

O. Liigand (rhv): Siin on sarnane lugu, et mõnes paragrahvis on vastu võetud 20%, mõnes aga on tähendatud 25%. Mina leian, et niisugune paragrahvide segu, kus ühtemoodi norme käsitatakse ühede haigete kohta ja teistmoodi teiste haigete kohta, ei ole õige. See teeb ka seaduse käsitamise raskeks. Sellepärast teen ettepaneku, võtta käesolevas paragrahvis 25% asemel 20%, nagu eelmises paragrahvis vastu võeti. Vahe on väike, ainult 5%, aga seaduse käsitamise teeb see hõlpsamaks.

Juhataja K. Einbund: Rkl. Liigand teeb ettepaneku, § 10-da teises lõikes võtta 25% asemele 20%.

A. Toomel (põl): Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Selle paragrahvi lõpp eraldab kahte arstimisviisi: nimelt laboratooriumi analüüsi ja kiirtega läbivaatamist niisugustest arstiabikuludest, millest teatud protsent riigiteenija kanda jääb. Kui nüüd Vabariigi Valitsus leidis tarvilikuks teatud protsendi arstiabist, sidumismaterjalist ja arstirohtude kuludest riigiteenija kanda jätta, siis ei ole põhjust, käesolevas paragrahvis ettenähtud laboratooriumi analüüsi, kui ka kiirtega läbivaatamise kulud, mis ometi vähem tähtsad, selle protsendi alt vabastada. Et seda ühtlust seaduses kätte saada, panen ette, § 10. viimases lõikes kustutada sõnad: „Välja arvatud laboratooriumi analüüsi (variant: ja kiirtega läbivaatamise) kulud, mis riigiteenijatele täielikult tasutakse.“

Juhataja K. Einbund: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: Ma ei saa ühegi ettepanekuga ühineda.

Juhataja K. Einbund: Aruandja ühegi ettepanekuga ei ühine. Kavatsen hääletada kõigepealt rkl. Eilman'i ettepaneku

— § 10. teine lõige välja jätta, selle järele rkl. Toomel'i ettepaneku, siis variandi ja rkl. Liigand'i ettepanekud.

Asun hääletamisele. Kõigepealt tuleb hääletamisele rkl. Eilman'i ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on see ettepanek tagasi lükatud. Hääletamisele tuleb rkl. Toomel'i ettepanek — viimases lõikes välja jätta sõnad: „Välja arvatud laboratooriumi analüüsi (variant: ja kiirtega läbivaatamise) kulud, mis riigiteenijatele täielikult tasutakse.“ (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb variant: „ja kiirtega läbivaatamise“. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega tagasi lükatud. (J. Voiman stp: Palun lugeda!) Nõutakse lugemist. Palun uuesti. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 21 häält, vastu 22, sellega tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Liigand'i ettepanek, võtta teises lõikes sõna „kakkümmend viis“ asemele sõna „kakkümmend“. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Panen § 10. hääletamisele ühes vastuvõetud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 10. vastu võetud.

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 11. Arstiabi riigiteenijatele antakse — välja arvatud §§ 14. ja 16. nimetatud juhtumistel — järgmiselt:

1) haiguse korral, mis ametikohuste täitmist ei takista, — nii kaua kui haige riigiteenistuses seisab;

2) haiguse korral, mis ametikohuste täitmist takistab, selle peale vaatamata, kas haigus ambulatooriumis, haigemajas ehk kodus arstimist nõuab, kuni terveks saamiseni, kuid mitte kauem, kui kakkümmendkuus nädalat järgimööda haigeksjäämise päevast alates ja ühtlasi mitte üle kolme kuu teenistusest vabastamise päevast arvates; korduvatel haigeksjäämistel teenistuses olles ühtekokku mitte kauem kui kolmkümmend nädalat kalendriaastas.

A. Schulbach (töer): Selle paragrahvi juurde on vaja teha tehniline parandus. Nimelt näeb seaduseelnõu ette, et riigiteenijale antakse peale arstiabi ka arstirohte kergendatud tingimustel või osalt ka tasuta, kuid ei ole kuskil ette nähtud, kui pika aja jooksul neid antakse. Valitsuse eelnõus oli see küsimus täiesti kindlasti ära lahendatud. Valitsuse poolt esitatud eelnõu § 9. ütles: „ühes arstiabiga

antakse arsti ettekirjutuse järgi tasuta ka arstirohte.“

Kuna aga komisjonis § 9. teisel kujul vastu võeti, siis langes see lause ära ja nüüd ei ole kuskil terves seaduseelnõus öeldud, kui kaua arstirohte võib anda. Mina arvan, et seda komisjon teadlikult ei teinud. Komisjonis on eksitus tehtud, sellepärast teen ettepaneku, § 11. algus redigeerida järgmiselt: „Arstiabi ja arstirohte riigiteenijatele antakse: ...“ Minu arvates peaks see täiesti vastama sellele mõttele, mis komisjon temale tahtis anda.

Juhataja K. Einbund: Rkl. Schulbach'ilt on ettepanek, § 11. algus redigeerida järgmiselt: „Arstiabi ja arstirohte riigiteenijatele antakse: ...“. Aruandja ettepanekuga ei ühine. Asun rkl. Schulbach'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 29 häält, vastu — 15 häält, seega on ettepanek vastu võetud. Panen § 11 hääletamisele ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 11. vastu võetud.

Aruandja K. Tamm (loeb):

§ 12. Arstiabi riigiteenijate perekonnaliikmetele antakse — välja arvatud § 14. ette nähtud juhtumisel — järgmiselt: ambulatoorilist, kodus ja arstimisasutuses ravitsemist, viimases ühes täieliku haige ülalpidamisega kuni terveks saamiseni, kuid mitte kauem, kui kolmeteistkümmend nädalat järgimööda, haigeksjäämise päevast alates, kuid mitte kauem kui perekonnatoitja riigiteenistuses seisab, korduvatel haigeksjäämistel perekonnatoitja teenistuses olles ühtekokku mitte kauem kui kakkümmend nädalat kalendriaastas.

Töö-hoolekandeminister J. Masing: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Sotsiaalkomisjoni seaduse kavas on ambulatoorne kodune ja haigemajas arstimine aja suhtes ühtlustatud. Kuid raske on omale ette kujutada ambulatoorset abi piirata näiteks 13 nädalaga. Ambulatoorselt võib haige käia arsti juures kas iga päev, võib olla 2 korda nädalas, üks kord kahe nädala tagant, kuus kord, kuue kuu järele kord jne., — selle järgi kuidas haiguse iseloom ja tarvidus. Kuid piirata ambulatoorset abi 13 nädalaga — kuidas seda mõista? Kas nii, et riigiteenijal on õigus 13 nädala jooksul arsti juures käia, või tuleb mõista nii, et ta võib tarvitada 78 korda arstiabi. Nii et see paragrahv on oma mõtte poolest väga segane. Sellepärast Vabariigi Valitsuse nimel on mul au esitada parandusi, ja nimelt: „1) ambulatoorilist ja kodus arstimist seni-

kaud, kui perekonnatoitja riigiteenistuses seisab.“ Sotsiaalkomisjoni ettepanekus teises lõikes on öeldud: „kuid mitte kauem kui perekonnatoitja riigiteenistuses seisab“; Vabariigi Valitsuse ettepanek on: „mitte üle 1 kuu perekonnatoitja teenistusest vabastamise päevast arvates.“

B. Eilman (stp): Härra minister osaliselt ütles ära, mis ma öelda tahtsin. Aga mind paneb imestama Vabariigi Valitsuse kõikuv seisukoht: varemalt oli Vabariigi Valitsuse eelnõus ette nähtud 2 kuud, nüüd millegi pärast vähendati 1 kuu peale. Ma teeksin ettepaneku, võtta § 12. kuuenda rea lause „kuid mitte kauem, kui perekonnatoitja riigiteenistuses seisab“ asemele „ja ühtlasi mitte üle 2 kuu perekonnatoitja teenistusest vabastamise päevast arvates.“ Muu redaktsioon jääb endiseks. Ettepaneku muu osaga, mida härra töö-hoolekandeminister tegi, ühinen.

A. Schulbach (töer): Ma teen selle paragrahvi juurde sellesama tehnilise paranduse, mis vastu võetud eelmise paragrahvi juurde. Tähendab võtta pärast „arstiabi“ sõnad „ja arstirohte“.

Juhataja K. Einbund: Vabariigi Valitsuselt on ettepanek, võtta vastu § 12. järgmise redaktsioonis: „Arstiabi riigiteenijate perekonnaliikmetele antakse, välja arvatud § 14. ettenähtud juhtumistel järgmiselt: 1) ambulatoorilist ja kodust arstimist senikaua, kui perekonnatoitja riigiteenistuses seisab; 2) arstimisasutuses ravitsemist ühes täieliku haige ülespidamisega kuni tervekssaamiseni, kuid mitte kauem, kui kolmeteistkümme nädalat järgimööda, haigeksjäämise päevast alates ja ühtlasi mitte üle ühe kuu perekonnatoitja teenistusest vabastamise päevast arvates; korduvatel haigeksjäämistel perekonnatoitja teenistuses olles ühtekokku mitte kauem kui kaksikümme nädalat kalendriaastas.“

Rkl. Schulbach'ilt on ettepanek, § 12. algus redigeerida järgmiselt: „Arstiabi ja arstirohte riigiteenijate perekonnaliikmetele antakse...“

Rkl. Eilman'i poolt on ettepanek, § 12-ne 6-da rea lause „kuid mitte kauem, kui perekonnatoitja riigiteenistuses seisab“ asemele võtta „ja ühtlasi mitte üle kahe kuu perekonnatoitja teenistusest vabastamise päevast arvates.“

Kõige esmalt hääletan Vabariigi Valitsuse ettepaneku, mis sisaldab ettepaneku kogu selle paragrahvi kohta ja pärast seda täiendus-ettepanekud, mis ühteviisi kuuluvad niihästi komisjoni kui ka valitsuse redaktsiooni juurde,

selle järgi, kumb neist vastu võetakse. Aruandja ettepanekutega ei ühine.

(Hääletatakse.) Nähtava enamusega on Vabariigi Valitsuse ettepanek vastu võetud.

(Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rkl. Eilman'i ettepanek tagasi lükatud.

(Hääletatakse.) Rkl. Schulbach'i ettepaneku poolt on 31 häält, vastu — 13, seega on ettepanek vastu võetud.

(Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 12 töö-hoolekandeministri poolt ette pandud kujul ühes rkl. Schulbach'i parandusega vastu võetud.

Aruandja **K. Tamm** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega §§ 13—15.

§ 13. Kui arst vajalikuks leiab, võivad rinnalaste viibimisel haigemajades emad olla nende juures või ümberpöörduvalt, mil puhul tasuta ülespidamist haige kõrval ka haige juures viibijale antakse.

§ 14. Ägedate hakkavate haiguste ja hakkavuse staadiumis tüsikuse arstimine kestab peale §§ 11. ja 12. ettenähtud tähtaegade möödumist senikaua, kui arst haigust enam hakkavaks ei pea.

§ 15. Haiguse ajal, mis ametikohuste täitmist takistab, saavad riigiteenijad rahatasu edasi riigiteenistuse seaduse § 29. ettenähtud määral ja kestusel ning kasutavad edasi naturaas antavat tasu.

Haiguse ajal reserviarvatud ehk parandamata haiguse pärast teenistusest vabastatud riigiteenijad saavad teenistustasu edasi riigiteenistuse seaduse §§ 17. ja 22. ettenähtud alustel.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

§ 16. Teenistusekohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud raskete haiguste, haavade või vigastuste pärast teenistusest vabastamise puhul antakse riigiteenijatele arstiabi ja teenistustasu (§ 15) kuni tervekssaamiseni või riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioniseaduse põhjal määratud pensioni väljamaksmise alguseni, kusjuures pensioni selle aja eest, mil käesolevas paragrahvis ettenähtud palk maksetakse, ei anta. Teenistusekohuste täitmisel saadud haavad, vigastused ja haigused tõestatakse ametikoha kirjaliku tunnistusega.

A. Schulbach (töer): Ma teen selle paragrahvi juurde sama tehnilise ettepaneku, mis kahe eelmise paragrahvi juures vastu

võetud, nimelt „arstiabi“ järele juurde lisada sõnad „ja arstirohte“.

Juhataja **K. Einbund**: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **K. Tamm**: Ei ühine.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rkl. Schulbach'i ettepanek vastu võetud.

(Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 16. ühes vastuvõetud parandusega vastu võetud.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

§ 17. Arstiabi ja teenistustasu haiguse ajal peale teenistusest lahkumist ei anta riigiteenijatele, kui riigiteenija teenistusest vabastatakse:

- 1) erateenistuse pidamise pärast, mis riigiteenistuse seaduse järgi lubatud ei ole;
- 2) Eesti kodakondsusest lahkumise tõttu;
- 3) distsiplinaar korras, või
- 4) seadusjõusse astunud kohtuotsuse järgi.

A. Schulbach (töer): See paragrahv on küll puht eitav, tema näeb ette juhtumisi, kus arstiabi ei anta. Kuna mina aga olen ettepanekud teinud eelmistes paragrahvides igal pool juurde võtta pärast sõna „arstiabi“ ka arstirohud, siis et kahesugust seletamist ei oleks, teen ka siin ettepaneku, juurde võtta „arstirohud“. (J. Tõnisson, rhv: Kuidas valitsuse ettepanekus on öeldud?) Valitsuse ettepanekus ei olnud see öeldud, sest seal ütles juba § 9. kõik ära.

E. Pesur (tp): Teen ettepaneku, § 17. p. 3. täiendada järgmiselt: „distsiplinaar korras juurdlusega kindlakstehtud ametialalise vääрте eest või...“.

Juhataja **K. Einbund**: Aruandja lõpusõna ei tarvita. Esitatud on järgmised ettepanekud: Rkl. Schulbach'i poolt: „Teen ettepaneku, § 17. algus lugeda: „Arstiabi, arstirohte ja teenistustasu.“ Rkl. Pesur'i poolt: „§ 17. p. 3. täiendada järgmiselt: „distsiplinaar korras juurdlusega kindlakstehtud ametialalise vääрте eest või ...“.

Asun rkl. Schulbach'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asun rkl. Pesur'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Poolt on 16 häält, vastu 30 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud. Panen § 17. hääletamisele ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 17. vastu võetud.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

§ 18. Riigi naisteenijad saavad sünnitamise puhul teenistustasu täiel määral edasi kogu töölt puudumise aja eest, kuid mitte üle kümne nädala jooksul, millest vähemalt kuus nädalat peab langema aja peale pärast sünnitamist.

J. Voiman (stp): Teen ettepaneku, § 18. kolmandas reas sõna „jooksul“ välja jätta.

Juhataja **K. Einbund**: Et aruandja rkl. Voiman'i parandusega ühineb, ei tule see eraldi hääletamisele. Asun § 18. hääletamisele ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 18. vastu võetud.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

§ 19. Riigiasutused ja -ettevõtted ei tohi naisteenijaid teenistusse kohustada kuue nädala jooksul peale sünnitamist.

Naisteenijal on õigus:

1) töölt lahkuda eeldusel, et ta vististi nelja nädala jooksul sünnitab ja

2) kui ta last ise tegelikult imetab, kahe-teistkümne nädala kestel sünnitamise päevast arvates tööajal puududa teenistusest igapäev kahe tunni jooksul lapse imetamiseks.

J. Voiman (stp): Teen ettepaneku: „§ 19. esimeses lõikes teises reas sõna „kohustada“ asemele võtta „lubada.“

Juhataja **K. Einbund**: Aruandja tehtud ettepanekuga ei ühine. Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rkl. Voiman'i ettepanek tagasi lükatud. Panen § 19. hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 19. vastu võetud.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

§ 20. Ühekordist toetusraha antakse:

1) riigi naisteenija või riigiteenija naise sünnitamise puhul 10.000 (variant: 5.000) väärtkindla marga suuruses iga elusaltsündinud lapse pealt;

2) riigiteenija enda ehk tema perekonna-liikme surma korral (matuseraha) 10.000 (variant: 5.000) väärtkindla marga suuruses.

Surnultsündinud lapse matmiseks maksetakse p. 2. ettenähtud toetust poolel määral.

Ühekordne toetus korral (matuseraha) maksetakse isikule või asutusele, kes surnu matmiskulud kannab.

Töö-hoolekandeminister **J. Masing**: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse ettepanek on: sünnitamise puhul

määrata 15.000 marka ja surma puhul 10.000 marka. Siis tuleks selle paragrahvi juurde täiendus võtta, et kui mees ja naine mõlemad riigiteenistuses on, siis toetust maksetakse naise teenistuskoha järgi. See täiendus on tarvilik selleks, et muidu võib tulla mees, kui riigiteenija ja toetust nõuda, samuti ka naine, kes on õigustatud sünnitamise puhul saama toetust.

Peale selle esitan Vabariigi Valitsuse nimel lisaparagrahvi, § 20-a, mis järgmine: „Vabariigi Valitsuse otsuse järgi töö-hoolekandeministri ettepanekul võib arstiabiandmist ja haiguse ajal teenistustasu maksmist erandlikudel juhtumistel jätkata kuni viiekümnekahe nädalani.“

See paragrahv on tarvilik selleks, et võivad ette tulla pikaldased haigused, missuguseid ei saa parandada 30 nädalaga, näiteks närvihai- gused, mis nõuavad rohkem aega paranemiseks, kui paragrahvis ette nähtud, ja sellega oleks võimalus terve aastani jätkata.

E. Pesur (tp): Ei saa pooldada, kui riigiteenijatele ühesugune toetus määratakse, on riigiteenijaid, kes saavad 6.000 — 40.000 marka. See vahe ei ole väike. Et õiglasemalt toetust jaotada, teen ettepaneku, § 20. p 1 vastu võtta järgmiselt: „Riigi naisteenija või riigiteenija naise sünnitamise puhul niisugusel määral, et see toetus iga elusaltsündinud lapse pealt ühes saadava palgaga kahekordse kuu elatismiinumumi välja teeks, samuti ka riigi- teenija või perekonnaliikme surma korral. Märkus: Elatismiinumumi määrab kindlaks töö-hoolekandeminister selle seaduse § 28. korras.“

Juhataja K. Einbund: Avaldan ette- panekud: Vabariigi Valitsuse ettepanek, mis järgmine: „§ 20. Ühekordist toetusraha antakse: 1. Riigi naisteenija või riigiteenija naise sünnitamise puhul Mk. 15.000.— suuruses iga elusaltsündinud lapse pealt. 2. Riigi- teenija enda ehk tema perekonnaliikme surma korral (matuseraha) Mk. 10.000.— suuruses. Ühekordne toetus surma korral (matuseraha) maksetakse isikutele või asutusele, kes surnu matmiskulud kannab. On naine ja mees mõ- lemad riigiteenistuses, maksetakse toetust naise teenistuskoha järele.“ 2) Rkl. Pesur'i ette- panek: „Riigi naisteenija või riigiteenija naise sünnitamise puhul niisugusel määral, et see toetus iga elusaltsündinud lapse pealt ühes saadava palgaga kahekordse kuu elatis- miinumumi välja teeks, samuti ka riigiteenija või perekonnaliikme surma korral. Märkus: Elatismiinumumi määrab kindlaks töö-hoole- kandeminister selle seaduse § 28. korras.“

Kavatsen esialgselt Vabariigi Valitsuse ette- paneku hääletada. Kui Vabariigi Valitsuse ettepanek vastu võetakse, siis on sellega rkl. Pesur'i ettepanek tagasi lükatud. (Vahel- hüüded pahemalt poolt: Ei saa, see on paralleel-ettepanek.) Ühes Vabariigi Valitsuse ettepaneku vastuvõtmisega langevad sellest paragrahvist variandid välja. Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: Ei ühine.

Juhataja K. Einbund: Aruandja ette- panekutega ei ühinenud. Panen hääletamisele Vabariigi Valitsuse ettepaneku. (Hääletataks.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud, seega on § 20. vastu võetud töö-hoolekandeministri poolt ette- pandud kujul, ning langeb ära rkl. Pesur'i ettepanek.

Vabariigi Valitsuselt on ettepanek § 20-a kohta, mis järgmine: „Vabariigi Valitsuse otsuse järgi töö-hoolekandeministri ettepanekul võib arstiabiandmist ja haiguseajal teenistus- tasu maksmist erandlikudel juhtumistel jätkata kuni viiekümnekahe nädalani.“ Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Tamm: See paragrahv oli valitsuse redaktsioonis, ja komisjonis arutu- sel olles lükati see tagasi. Sellepärast ei saa ma ettepanekuga ühineda.

Juhataja K. Einbund: Aruandja ei ole ühinenud. Panen § 20-a hääletamisele. (Hääletatakse.) Poolt on antud 13 häält, vastu — 16 häält, seega on § 20-a tagasi lü- katud.

Aruandja K. Tamm kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega §§ 21—26.

§ 21. Arstiabi korraldatakse vastava tshe- kiraamatuga, mille vormid ja tarvitamise korra kindlaks määrab töö-hoolekandeminister.

§ 22. Arstide, hambaarstide, ämmaeman- date ja muu arstliku personaali tasunormid pannakse maksma töö-hoolekandeministri poolt kokkuleppel rahaministriga antud määrustega.

Arstid, hambaarstid, ämmaemandad ja muu arstlik personaal ehk nende organisatsioo- nid, kes maksmapandud tasunormide alusel nõus on riigiteenijatele ja nende perekonna- liikmetele arstiabi andma, registreerivad endid töö-hoolekandeministeeriumis.

Nõusolekut mitte avaldanud arstide, ham- baarstide, ämmaemandate ja muu arstliku personaali kasutamise kulud tasuvad riigiasu- tused maksmapandud tasunormide piirides.

§ 23. Ametkonnad võivad, kas üksikult või koos teistega, kui see riigile majanduslikult kasulik, ambulatoorilist arstimist korraldada eriliste ambulantside kaudu ehk mõnel muul teel, selleks palgalisi arste ametisse võttes või arstidega vastavaid kokkuleppeid sõlmides.

Asutuste kohta, kellel selles paragrahvis tähendatud arstimise korra elluviimiseks lähemad juhtnöörid puuduvad maksvates seadustes, seadlustes või määrustes, antakse need vastavate ministrite algatusel töö-hoolekandeministri poolt.

§ 24. Haigemajasse paigutamine sünnib ravitseva arsti korraldusel. Supelusasutustes vannidega ja sanatooriumis ravitsemine sünnib arstlike komisjonide määramisel töö-hoolekandeministri poolt antud juhtnööride järgi. Arstimisasutuses ravitsemise ja ülespidamise kulud tasutakse riigi- või omavalitsusasutuste arstimisasutuste madalama klassi takside piires töö-hoolekandeministri poolt antavate juhtnööride alusel.

§ 25. Ametist haiguse tõttu puudumise, välja arvatud ravitsusasutustes viibimise vajadus, tõestatakse linna-, maakonna- või jaoskonnaarsti või töö-hoolekandeministeeriumi ehk muu ametkonna poolt selleks eriliselt ametisse seatud või volitatud arsti kaudu.

§ 26. Käesoleva seaduse põhjal nõudmiste avaldamiseks on üheaastane tähtaeg arstiabi ja toetuse saamise õiguse omandamise päevast arvates.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

§ 27. Käesoleva seaduse elluviimine pannakse töö-hoolekandeministri peale, kellel õigus on selleks määrusi ja juhtnööre välja anda.

Töö-hoolekandeminister **J. Masing**: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesoleva seaduse vastuvõtmisega ei saa korraga neid küsimusi ära lahendada, vaid nende elluviimiseks läheb tingimata teatud aeg tarvis, ja sellepärast teen Vabariigi Valitsuse nimel ettepaneku, veel üks lisaparagrahv vastu võtta, nimelt järgmine: „§ 27-a. Riigiteenijate haiguskindlustusseadus hakkab maksma esimesest maist 1927. a. Kuni 1. maini jäävad maksma Vabariigi Valitsuse vastavad määrused.“ Muidu tekib vaheaeg, mis segadusi võib sünnitada.

Juhataja **K. Einbund**: Asun § 27. hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 27. vastu võetud.

Vabariigi Valitsuselt on ettepanek, seadust täiendada § 27-a., mis järgmiselt kõlab: „Riigiteenijate haiguskindlustusseadus hakkab maksma esimesest maist 1927. a. Kuni 1. maini jäävad maksma Vabariigi Valitsuse vastavad määrused.“ Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **K. Tamm**: Ei tarvita.

Juhataja **K. Einbund**: Asun valitsuse ettepaneku — § 27-a hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 27-a vastu võetud.

Aruandja **K. Tamm** (loeb):

„§ 28. Käesoleva seaduse maksmahakkamisega astuvad jõusse riigiteenistuse seaduse („Riigi Teataja“ nr. 149 — 1924. a. seadus nr. 97) §§ 17, 21, 22 ja 29.“

Käesolev paragrahv osutub ülearuseks. Kuna riigiteenistuse seadus on jõusse astunud, ei ole vajadust eriti maksma panna riigiteenistuse seaduse §§ 17., 21., 22. ja 29. Teen ettepaneku, käesolev paragrahv kustutada.

Juhataja **K. Einbund**: Sõna on rkl. Schulbach'il.

A. Schulbach (töer) kohalt: Ei tarvita.

Juhataja **K. Einbund**: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **K. Tamm**: Ei tarvita.

Juhataja **K. Einbund**: Aruandja poolt on ettepanek, § 28. kustutada. Asun § 28. hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 28 tagasi lükatud. Käesolev seaduseelnõu on II lugemisel vastu võetud. (Hüüded: Lõpetada!) Ettepanek on tehtud, lõpetada koosolek. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Lõpetan Riigikogu koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 21.10 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **K. Einbund**.

Abiesimees **M. Martna**.

Sekretär **M. Juhkam**.

